

Kérem tessék olvasni!

Egy árverés alkalmával egy híres pokróc- és ló-takarógyár egész készletét a rendes árak feléért megvettem, s míg a készlet tart,

csak 1 forint 75 krajczárért adom darabját 2024
1550 óriási nagy, rendkívül vastag, széles, elpusztíthatatlan

ló-pokrócznak.

E pokróczok 190 ctm. hosszúak és 130 ctm. szélesek, színes keretekkel ellátva s vastagok mint a deszka, azért valóban elpusztíthatatlanok.

Száz és száz köszöndírt, valamint utárendeles mérvadó egyénektől, kik már nálam ily pokróczokat vásároltak, iródnakban megtekinthető, tehát az utáztott szédélgős hirdetésekkel óvakodni kell.

A küldeményezés késpéznre vagy utánvétellel történik. — E pokróczok naponta minden irányban küldetnek s mindenütt tetszéssel fogadtatnak, miután egyszerűszemind ágytakaróul is használhatatnak s azelőtt több mint kétszerannyiba kerültek. Megrendelési cím:

Webowaaren-Manufactur,
J. H. RABINOWICZ,
Wien, II., Schiffamtsgasse Nr. 20.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvársznál kapható az osztrák tartományok számára **Szeliszi György** cs. kir. egyetemi könyvársznál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

ANGOL ÉS MAGYAR

BESZÉLGETÉSEK

KÉZIKÖNYVE

IRTA

BIZONYF FERENCZ

Ára füze ... 1 frt 20 kr.

Narancsok

egy citromok, új termés, éret, válogatott messinai, 30—45 db nagyság szerint szép, 5 kilos kosárban, óvatosan csomagolva, postával bérmentve Osztr.-Magyarországra elvámolva küldetik utánvét mellett frt 1.90

R. MAITI, Triest.

Három kosár vételénél egy czim alatt, és az összeg bérmentes előleges beklűdése mellett kosárankint 14 kr-al olcsóbb. 892

„INDIA”

Ez egy, a legpompásabb művészes ind-persa színekben bámulatos szépen, a legfinomabb bársony pluch-féle vastag szövettel készült, valódi selyemmel különböző színvegyületben át meg átszött, valódi persza selyemkendőhöz hasonló, gyönyörű persza rojtokkal díszített

„India”-nagykendő

nagy—meleg—elegáns—dívatos—csodaszépségű.
Hogy a nagy, 497 drbnyi készleten még a nyár előtt tudhassak, elhatároztam, hogy e pompás női nagykendőket, melyek tulajdonképen háromszor annyit érnek, darabonként

1 frt 25 krajczár

potom árért adom el. Könnyen elgondolható, hogy egy ily eset az életben soha többé nem fog előfordulni, s hogy e csodaszép „India”-kendők gyorsan el fognak kelni. 2072

Ezenkívül van még 800 drb. persza selyemkendő, négyzetűek, 60 centiméter nagyok, melyek darabonként 50 kr-ért adótnak.

Megren deléseket postautánvét mellett teljesít a hírneves „India”-kendők egyedüli raktára:

J. H. RABINOWICZ,
Wien, II., Schiffamtsgasse Nr. 20.

Most vagy soha!

Több ezer darab különféle belhoni alaku műtájték pipát és valódi tajték szivarszikipát, borostyánkő szopókával, tömeges vásárlás folytán **csak 1 frt 15 kr.** megvettem és így azokat oly rendkívül olcsó áron bocsátom eladásba, hogy alig munkadíja van fizetve. Minden darab

csak 1 forint 15 kr.

Valódi műtájték pipák, chinaezüst kupakkal, csikós, debreczeni, Rákóczy vagy magyar makrapipák, egyenes vagy csutorás szárral, a legfinomabbak darabja **csak 1 frt 15 kr.**

Valódi tajték szivar- és szivarszikipka, valódi borostyánkő szopókával, művészes faragványokkal, állatokkal, virágokkal, díszes faragványokkal, bársony tokban, **csak 1 frt 15 kr.**

Valódi műtájték török csibuk pipa, pompás, kényelmes állású, hosszú, szagos meggyfa szárral, szopókával együtt **csak 1 frt 15 kr.**

Megjegyzendő, hogy tajték-árúim oly gyönyörűen szivódnak, hogy minden dohányzónak

élvezet nézni,

tehát mindenki saját érdekében, minél előbb tegye megrendelését, mivel a készlet a rendkívül olcsóság miatt gyorsan kifogy.

Egyedüli megrendelési cím: 2020

FEKETE GYULA tajtékáros,

Bécs, VI. ker., Engalgasse 10/U.

Figyelmeztetés. Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetelt sósorszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl: **oszosz szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bémulások zsugorok stb. ellen;** de különösen a **bedörzsölés-kenő-gyűrő-gyógymódnál (masszage)** igen jó hatásnak bizonyult. — **Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is, a hajlodegek erősítésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.**

Ára egy nagy üveggel 30 kr., egy kisebb üveggel 40 kr. **Brázay Kálmán,** Budapesten, IV. ker., Muzeum-körút 23. Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghöz ingyen mellékeltek.

Tapasztalataim, melyeket több évi működésem alatt bécsi, németi és belgiami gyógyszerárakban szereztem, de azon körülmény is, hogy a külföldi gyógyszerek elszaporodását ellenszozzam, arra indítottak, hogy legnagyobb gyogyerejű növény-kivonatokból, orvosi utasítás szerint, a máris nagykedveltséggel

KÁRPÁTI EGÉSZSÉGI LABDACSOkat

készítem s árusítom, melyek eldugulás, nyálkásodás étvágyhiány, gyomorhaj, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkütsékek, közhvény, víz-kór és vesebajok ellen a legfinomabb sikerrel alkalmazhatók. — Főraktár **Friedrich János** gyógyszerésznél **Malaczkán,** Pozsonyban. — 1 doboz ára 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdacsook árához 20 kr. mellékeltek és az egész összeg postautalványval beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes birodalomban bárhová bérmentve küldetik. — Ezen esethen 1 tekercs ára 1 frt 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 45 kr. — Egy tekercsnél kevesebb nem küldetik.

Valódi minőségben a következő raktárakban kaphatók: Budapestben: Patáki Károly, Széchenyi-sétány, az újépülettel szemben. **Debrecezenben:** Mihálovics István. **Keoskemézen:** Molnár János. **Pozsonyban:** Pisztory Bódog. **Szegeden:** Kovács Albert. **Temesvároton:** Tarcsay István gyógyszerészeknél.

Legújabb hírlapok:

Kérek egy tekercset bajomnak valódi jó hatású egészségügyi labdacsoiból küldeni. **Cservenka,** 1882 május 15-én. **Gehl Péter,** kosárfonó-mester. Kérek egyik rokonom részére két tekercs egészségügyi labdacso gyomorgöres ellen küldeni. Ném helyreállításért, ki két éven át borzasztó gyomorgöresben szenvedett, jelenleg pedig teljesen egészséges mély köszönettel tartozom. — **Nagy-Szalátna,** 1882 június 4-én. **Nándori Sámuel,** tímármester.

Tekintetes ur! A nemrég küldött labdacsoit plébániámban beteg gyermekek közt szétosztottam, s mintán tapasztaltam, hogy ezekről kintinön hatnak, ennél fogva kérek ismét 6 tekercset. **Liptó-Hutty,** 1882 júl. 2. **Divetzky János,** plébános. Tisztelt gyógyszerész ur! Múltóztatna még azokból a kárpáti egészségügyi labdacsoiból 24 dobozzal vagyis négy csomagot küldeni, mert az természetemre igen jó hatású van, a miért az isten igen sok jó egészségés évig ártassza a gyógyszerész urat. Maradok alá. tisztelettel **Nagy-Lak,** 1884 aug. 4. **Antal Vincze,** m. k. erdőőr.

Sziveskedjék a mellékelt összegért nekem ismét két csomagot egészségügyi labdacsoiból, melyek kitünő hatása az aranyérmnél igazadhatlan, mit magam tapasztaltam, küldeni. — **Körmend,** 1882 márczius 20-án. **Kerecsényi J.,** ref. lelkész. Nagyon tisztelt gyógyszerész ur! Kérek mielőbb kitünő egészségügyi labdacsoiból két tekercset küldeni, mintán évek során át ezek használata szókva vagyok, és pedig igen jó sikerrel, úgy hogy házamban nélkülözhetlenné lettek. — **Rozsnyó,** 1882 decz. 4-én. **Hejry Nándor,** pénzügyi hivatalnok.

Kérek azonnal 6 doboz labdacsoiból küldeni. Az isten ezen jó hatású gyógtalálmányért áldja meg. — **Bécs,** 1882 augusztus 22-én. **Hejry János** plébános. Labdacsoi kitünő hatásért, mely évek óta elvesztett egészségémet visszaadta, alulírott önmek nyilvánosan köszönetét fejezi ki. — **Gilyándor,** 1882 október. **Schneider Antal,** földművelő.

Igen tisztelt tekintetes ur! A kárpáti egészségügyi labdacsokat — ajánlás után — használtam, azon meggyőződésre jutottam, hogy azok hatása elmaradhatlan s ma-kacs főfájáson szólni kezdett, a melyet aranyerem, a mely meg nem nyílik következő czim alatt küldeni: **Nagy Sándor,** Rakolub, Trencsénmegye, u. p. Vág-Ujhely. Honfiumi tisztelettel vagyok, **Rakolub,** 1884 márcz. 10-én. **Nagy Sándor.**

Mintán saját tapasztalásomból csodáhatatlan labdacsoi kitünő jószágokról meggyogyozódva, kérek 2 tekercset. **Téte,** 1883. aug. 12. **Reich Kristóf,** építőmester. 18 éven át gyomorhajban szenvedtem, csak egyedül labdacsoi segítettek rajtam. Az isten áldja meg. **Sztróme, Slavonia,** 1883 nov. 22-én. **Popp Antal,** asztalosmester. Kérek postafordultulva ismét két tekercset kárpáti egészségügyi labdacsoiból, melyek aranyeres bántalmaimban immár nélkülözhetlen gyogyerezméim lónok hasonlóság a mindennapi kenyérhez. Fogadja általam is a szenvedő emberiség forró szöve legőszintűbb tiszteletéről, melylyel vagyok Bussán, Nőgrásdmezőben 1884 május 12. **híve Fantossy Géza Kálmán,** plébános. Nagyon tisztelt gyógyszerész ur! Kérek ismét három tekercset kitünő egészségügyi labdacsoiból. Az isten áldja meg ezen találmányért, mintán labdacsoi ismét teljesen helyreállítottak. — **B. Alja,** 1882 szept. 16-án. **Duschke Ferencz,** bányatiszt.

VASÁRNAPI UJSÁG

14-ik SZÁM. 1885. BUDAPEST, ÁPRILIS 5. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (éves ár 12 frt) egyszéves 6 frt, hároméves 16 frt. Politikai Ujdonságok (éves ár 6 frt) egyszéves 3 frt, hároméves 8 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (éves ár 8 frt) egyszéves 4 frt, hároméves 12 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (éves ár 6 frt) egyszéves 3 frt, hároméves 8 frt. Keltetési előfizetéseket a postai meghatározott viteldíj is csatolandó.

KÉPEK A SZENT FÖLDRŐL.

Rudolf trónörökös keleti utazásából.

A KERESZTÉNYSÉG nagy ünnepe önkénytelenül oda vonzza a hívő lelket, a hol a megváltás magzatos tragédiája végbe ment. Magunk elé képzeljük az istenember élete pályájának színterét s szinte jól esik a történelmet buvárló ottjárt emberektől hallanunk, hogy e szin-

Mert Palesztina csakugyan minden utazóra azt a benyomást teszi, mintha meglevenülve találna maga előtt Krisztus korát és csodatetteinek színterét s szinte várja, hogy valamely olajfa bokor lombjai szétnyíljanak s előtűnjék Jézus magasztos alakja, követve tanítványaitól, kik áhitatos figyelemmel csüggnék tekintetökkel a mester isteni fénytől sugárzó arczulatán. E benyomásról mindenki megemlékezik,

is, melyet a fejedelmi író maga csatolt hozzájuk. A trónörökös 1881-iki keleti utjában Egyiptomból ment át Palesztinába, utba ejtve a suezai földszorost, mely «történelmileg lenni megszűnt s végső jelentőségét a sivatag homokja sirhalomként fedi». Kékes vízi vonal metszi Port Saidtól Suezig, melyen említést csak a «Kincs hidja», a Kantara-el-chazne érdemel a Datolya-

A SZENT FÖLDRŐL. — JERUZSÁLEM AZ OLAJFÁK HEGYÉRŐL.

tér a lefolyt közel kétezer év alatt lényegében nem változott, ma is ugyanaz a verőfényes, természet megóvott vidék az, ugyanazok a völgyek, ugyanazok az emitt kopár, amott árnyas hegyek, maga a pusztá is, aszu homokjával, szétszórt köveivel ugyanaz, melyeken egykor a Megváltó tekintete pihent. Még a mozgó alakok is ugyanazok, a kirkól az irás beszél és a kik környezék vála názárethbeli Jézust, midőn megfeszítették, de harmadnapon halottaiból föltámadá.

a kinek lába a szentföldet érinté, de alig valaki oly vallásos ihlettel és költői melegséggel, mint Rudolf főherczeg, a ki keleti utjáról közzétett leírásában lapokat szentel e benyomás tolmácsolásának. Azért választottuk a husvét alkalmára a Szentföldre emlékeztető képeinket a királyfi diszkönyvéből, — melyből már volt alkalmunk mutatványokat közölni, — s azért kívánunk ragaszkodni e képeknek ama magyarázatához

tónál, jelezvén azt a pontot, a hol a karaván Afrikából Ázsiába lép át. Itt kezdődik az ázsiai sivatag, mely egészen elüt az afrikaitól; a vörös-sárga szint a vakító fehér váltja föl, melyet csak itt-ott törnek meg piczi bokrok. Egy fölöri lovaglás után elérjük a «Mózes-forrásokot». Ezek valóságos, de föltötte kicsiny gyepszigetek. A tölcserforma lyukakból felburogó források körül dús kert virázkik, pálmák és lombok, magas fü és széles levelű növények.

Néhány kunyhó a szegény beduinak lakásul szolgál, ki nyomorult rongyokba van takarva; kezdetleges kova-fegyvere hosszú kötéllal van körülcsavarva, melyet meggyujtanak s az addig ég, míg a löpörspernyővel érintkezésbe nem jön. A szegény lövésznek néha perczeleg kell várakozni az örvendetes durranásra. Különböző olyanok, mintha elbarnult zsidók lennének; az alak, arczkifejezés, magatartás egészen az izraelitára vall s eszünkbe juttatja Hágárnak az arabiai sivatagra taszított utódjait, a rablóvadászokká vált izraelitákat.

A források közelében fekvő sivatag dombról pompás kilátás nyílik Arábia vakító fehérségű sivatagaira, sziklás halmaira, völgyeire, dél felé a Sinaí hegycsoportnak magasba emelkedő előhegyeire, nyugot felé a Vörös-tengerre és az afrikai Ataka-hegységre.

Jaffában a Szentföldre lépve, már az első lépés is a városokban emlékeztetünkbe idézi a zsidók birodalmának rendezett hatalmát, a böles Salamon királyt, vagy azokat a napokat, midőn Jézus tanítványainak közepette a főterek kölépésén ült és prédikált; elvonulnak szemlenni szemlénk előtt azok a képek, melyek gyermekkorunkban a szent írás tanuláskor lebegtek körülöttünk.

A pusztán találkozik a királyfi a nomád törzsfőnökkel, kinek hófehér szakállja, méltóságos arca, magas termete, gazdagsága nyájakban, nemes lovakban, sátrakban és asszonyokban Ábrahám patriarkhára emlékezteti. Ez ő, csak az idő lett más körülötte. Az öreg Ábrahám nem halt meg, az ő-kor szorgalmas, nyereszkedő héberei is szintén élnek s testvéreik, az arabok folytatják az ő-kort a városokban és egyéb szemlénk törzsek a pusztaságban.

Jaffából Ramle az első éjjeli szállása a karavánoknak Jeruzsálem felé. Az út itt csendes ereszkedés vezet messzire elnyúló völgybe, melynek tulsó oldalán már a judeai hegyek emelkednek. Latrunon túl Bir-Egyub — Jób kutja — mellett elhaladva, fehér sziklatömbök, tuskés bokrok, félg omolt házak és romok között előtűnnek ama fensik szürkessárga szelei és kupjai, melyen Palesztina fővárosa, Jeruzsálem fekszik. Minden lépést történetileg nevezetes talajon tesz az utas. Egy zarándok-tanyán, néhány olajfa árnyában, azon a helyen, a hol az ó-testamentomi Emausz állt, a hol Dávid Góliátot főbe sujtotta, különböző felekezetű papok jöttek a királyfi és kísérete fogadására Jeruzsálemből, nem különben a konzulátusok dragománjai.

Az elváltató magaslat gerinczét elérve, előttünk terül el Jeruzsálem kopár fensikje, a távolban a Jordán-völgy kékes-szürke hegyeivel. A vidék főszíne sárgás-szürke, csaknem teljesen növénytelen. A városról legelőbb szembeötlők az oroszok házcsoportja az ökupolás templommal, az olajfák hegye és jobbról a görög szentkereszt-kolostor. Magát a várost innen még látni nem lehet. Sok küldöttség fogadta a trónörököszt az itt föllállított diadalkapunál, többi közt észak-magyarországi zsidók, kik itt is olyanok, mint valamely kárpátvidéki faluban. De voltak itt mindenféle nemzetbeli férfiak, nők, köztük sok festői öltözötű, csak a régi hébernek viseletéhez hasonlítható, valódi Mária-alak.

Jeruzsálem megpillantásakor mindenki leterdelt s hajadonfővel imádkozott. A szent Sion ódon falival, a szürkés-fehér gömbölyű házak, a szent sír templomának kupolája, a nagy Omár-mecset, mind ott sorakoznak a néző szemé előtt. «A város, melyből hitünk származott, melyben Krisztus keresztre feszítésével a világ történet legnagyobb változása kezdődött, melynek falaihoz a bibliai történet évezredekre menő emlékei, vallásunk összes hagyományai fűződnek, melynek köveire őseink, a kereszties vitézek

véré tapad, — ez a város előttünk fektűt. Valami sajátságos, misztikus érzélem, vallási ábránd vesz erőt minden zarándokon s az ember közel van a rajongáshoz,» — írja a trónörökös. «En föl vagyok képes fogni, mennyire lehetett ez a város évszázadok óta s lesz is mindig a leghevesebb fanatizmus nyilatkozmányainak színhelye. A hit és hagyományok, melyeket magunkba szívunk, itt szemmel láthatólag tünnek föl előttünk, körülvéve kietlen, holt vidéktől, melyhez átok tapad, honnan örökre el kellett távozni annak a népnek, mely itt uralkodott.»

A jaffai kapunál történik a bevonulás. A vallásos hitű ember itt leszáll a lóról s megcsókolja a földet, melyet az üdvözítő lába tapodott. A város utcái szűkek és sötétek, pinczeszerű dohos levegő uralkodik a falak között. A kövezet szabálytalan lapokból áll, melyeken csak gyalog haladhatni biztosan. Utcák egész során át egy lépcsőhöz érve s azon lehaladva, elérkezünk a szent sír templomához, mely csinos oszlopos főhomlokzatával és egy szép, magas ívű kapuval elzárva, még a keresztiesek korából származik. Előudvarában szent tárgyakat árukl mindenféle ember guggol keleti öltözetben. Belül a templom első tekintetre nagy és impozáns, de egyuttal komor. Nehéz levegőjét a rózsaoajg illatja hatja át. Jobbra, balra bejáratok a kápolnákhöz, lépcsőkhöz, karzatokhoz. Minden szertartású felekezeteknek megvan itt a maga külön helye.

Középen, a nagy kerek csarnokban, van egy önálló kápolna: ez a sajátképi sírkápolna, mely a latin és görög egyház közös tulajdona s melyben az összes régi hifelekezetek tartják isteni tiszteletüket, de a protestánsok ki vannak zárva. Itt áll az a négy-zögletű, súlyos gyertyatartókkal övezett darab kő is, melyen az írás szerint Nikodémusz Jézus holttestét bebalzsamoztta. A sírkápolna alá alacsony ajtón át, csak meghajolva lehet, úgy szólván, bemászni. A gazdagon díszített falak között kilátszik a meztelen szikla s a kopasz kő, az, melyen Isten fia fektűt. A rózsza- és tömjénillat, a görög pompa, a pirosas lámpák fénye, a latin imádságok moraja bódítólag hat s a zarándok rajongó ihlettel tapasztja ajkait a tar sziklára, mely láthatólag testesíti meg legszentebb érzelmét.

A zsidóknak szintén ily kegyelettel őrzött ódon zsinagógája van Jeruzsálemben s a mohamedánoknak több mecsetje is, a magas kupolájú Kubhet-el-Saehra, és az Omar-mecset. Az előbbiben egy nagy sziklatuskó van, melyről azt tartja a Talmud is, hogy Ábrahám és Melchizedek ezen mutatták be az urnak az áldozatot, ezen akarta az előbbeni fölládozni Izsákot s ezt a követ öntötte meg Jákob olajjal, itt állott a szent frigyáda is, melyet Jeremiás rejtett ide s buzgó zsidók azt hiszik, ott van ma is. Ezt a követ tekintik a föld középpontjának, mert innen indult Mohamed próféta égi utjára s Gábor arkangyalnak kellett tartani a követ, hogy utána ne repüljön. Érdekes, hogy e mecset Salamon templomának a helyén épült. Ugyane helyen volt a Jupiter temploma, majd a Jusztinián bizanci keresztény egyháza.

Megtekintve a szent város nevezetességeit, a királyfi visszatért a kinn maradt táborba, hogy körülvolgolja a várost.

«Pompás esti világitás mellett haladtunk el, — írja, — a régi zsidók királyainak sírjai és Absolon sírja mellett, láttuk a Hakeldama vérmezőt, a kihalt, köves, nagyszerűen komor Kydon-völgyet. Mind olyan, a mint a szent írás leírja. Soha sem képzeltem Jeruzsálemet és környékét másnak, mint a minőnek találtam.»

Rossz, sziklás út visz a Kydon völgyébe, melyen át az olajfák hegyére jutni. E völgyben,

a hegy lejtőin hihetetlen mennyiségű sir van. Már a régi zsidók korában is tisztátalannak tartották e völgyet, ellenkezőleg a közeli templomhegygel. A keresztiesység előtti hagyományok is tanítják már, hogy ebben a szakadéknak az utolsó ítélet. A mozlimok átvették e hitet a zsidóktól, azért halottaikat a Horám keleti részén temetik el, míg a zsidók azt az olajfák nyugati lejtőjén teszik.

Mind a ketten tisztelben tartják a mondat, hogy az angyalok harsonáinak szavára szétnyílnak a hegyek, hogy helyet készítsenek a tömegesen fölkelő testeknek. A keresztiesny hit oda teszi a helyet, a hol a szikla megrepedt s a halottak föltámadtak, mikor a Megváltó a keresztján halva hajtotta le fejét, a nap elsötétült s a templom boltozata ketté repedt.

Az olajfák hegye alatt sziklás, meredek, főlebb szelidebb hajlású, kövekkel, görgeteggel, ősrégi olajfakkal fődve, szürkés-zöld, komor képet mutat. Egy kis hengerlaku kupolával ellátott kápolna jelöli a helyet, honnan Jézus a mennybe ment. Egy márványkő-táblán ott látni a Megváltó lábnyomát.

A kupola csucsáról, melynek karfája azonban oly omlatag, hogy szédülő fejű embernek nem tanácsos rá fölmenni, meglátni egész Jeruzsálemet, a várost környező magaslatokat, melyek Bethlehemet a Jordán völgyétől elválasztják, kelet felé a Holt-tenger melletti magas hegyeket s magának a Holt-tengernek is egy kis darabját.

Az olajfák hegye végtelenül el van hanyagolva, csak lábánál, a híres Getsemane-kertben látszik a jó ápolás nyoma, melyben a ferenczrendű barátok részesítik.

HUSVÉT REGGELÉN.

Zengjen ma hangos háláéneket,
A mindenség nagy Istenének!
Ünnepöl lelkünk égbe szállva
Olvdjon össze hő imába.
Ég, föld derüljön fel ragyogva:
A Golgothának nagy halottja
Feltámadott! feltámadott!

Oh ember ébredj s halld öröme kelve:
Ez égi hír harmatja hull szivedre...
Már Gihon ég e szent öröm tüzeiben,
Arany-mosolygás árad szét az égen.
A szellő is vidáman szerte szállván,
E nagy, e szent örömhirt hordja szárnyán:
Feltámadott! feltámadott!

S susogva e szellő, hogy átmege a tájon:
Köny csillog utána ezernyi fűszálon.
Érinti az erdőt: s lombját az olajfa
Megrezgeti vigan s bölintva lehajtja.
Áldott legyen a szó, mit a szellő mondott!
Zizegve beszélik egymásnak a lombok:
Feltámadott! feltámadott!

De ah! amott zöld selymén a mezőnek
Galileának özvegy női jőnek...
Kezökbe balzsam, sok, jó illatú,
Szemökbe némán ott viraszt a bú...
Te néma bánat nyílt öröme változ!
S győzelmi dalként szállj az ég urához:
Feltámadott! feltámadott!

Nézd ott a sir, az ur akarta s imhol
Örök élet bölcsője lett a sírból...
Lehullt a kő: helyén az égbe látunk,
A sir üres: halál, remélve várunk!
Szegezd nyilad bár az ember szívének,
Fülünkbe zeng mindig ez angyalének:
Feltámadott! feltámadott!

Töröld le könyved ember, nem vagy árva,
Út lett a sir egy sebb, dicsebb hazába;
Csak légy erős, csak légy szilárd a hitben,
Az út felén, ne féj, nem hágy el Isten.
S ha tán a bűn lett volna rajtad urrá,
E mennyi varázsszó szálljon újjá:
Feltámadott! feltámadott!

... Feltámadott! e szó legyen minékünk
Örömből, bűbá' biztatónk, vezérünk!
Köszirt a tenger vész-zilálta habján,
Első imádság gyenge gyermek ajkán.
Hirdesse ezt kihűlt arcomat vonása,
Haló szívek utolsó dobzanása:
Feltámadott! feltámadott!

Zengjen ma hangos hálá ének
A mindenség nagy Istenének!
Ünnepöl lelkünk égbe szállva,
Olvdjon össze hő imába.
Ég, föld derüljön fel ragyogva,
A Golgothának szent halottja
Feltámadott! feltámadott!

SZABOLCS MIHÁLY.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELÉ.

1849. ápril 23-tól május 5-ig.

12. Ki az országából.

Midőn karavánunk április utolsó napján, hetfőn, Kőszeg ismeretlen utcáiból kitekerőzött, a szokatlan látványra nem épen nagy tömegben ácsorgó nép közönbösen bántam bennünket, kik mindnyájan arra a kérdésre ohajtottunk volna megbízható feleletet, hogy most hová? Leginkább az a nézet volt elterjedve, hogy Sopronon át Bécsbe és onnan át valamelyik morva- vagy cesbországi erdőbe visznek. A vidéket egyikünk sem ismerte; de a követett irányból következtetve, láttuk, hogy Sopron nem arra fekszik. Kezdtünk megint dombos vidékre jutni, s a mint így halálig fáradt ökreink mind nehezebben kapaszkodtak felfelé, úgy tetszett nekünk, mintha szokatlan üde levegő áramlana a hegyoldal tulsó völgyéből felénk. Elértük a vizválasztót s láttuk, hogy a kisebb dombok már egészen eltakarják előlünk Vasmege sikkait, de még a Ság ormát is. «Erre vonul bizonyosan az Alsó-Ausztriát Magyarországtól elválasztó határ,» figyelmezteté a szakértő Gelenczey Pál szakadozott ígéket hangoztatva körülnézgető társait. «Határvonal Ausztria és Magyarország közt!» Hazafias sohajással gondoltunk a multa, mely annyiszor kísérelt meg hol csellel, hol nyílt erőszakkal eltüntetni a határvonalat, és buzgó fohással fordultunk a jövendőhöz, hogy e határvonalat ne lehessen Magyarország kárára eltüntetni ezentel sem.

Kezdtünk leereszkedni a magaslatról. Az itt fakadó erek már nem a Gyöngyös felé keletre, hanem nyugatra folydogálnak. Csakugyan más, hidegebb levegő kezdett környékezni az erdők közt vonuló mellékuton. Már a szekerek kezdtek tolni az ökröket, a mi csak oly kellemetlenül látszott őket érinteni, mint a tulsó oldalon a kapaszkodás fölfelé.

A nap már meghaladta déli magasságát is, mire az erdőkből kiérve jártabb utra értünk. Lett délutáni két óra is, mire a távolban helységfélélt fedezhettek fel az élesebb szeműek, melyben azután a korcsma udvarába bevonultunk. Ott már vártak bennünket, még pedig ünnepi díszben. Tegnap délután ugyanis, osztrák szokás szerint, a korcsma emeleti termében táncmulatság folyt, s a fölraokt és fölszegezett díszítések még helyükön voltak. A falu neve, ha jól tudom, Kirchschnig. Ki hallott valaha felőle? Előttünk teljesen ismeretlen volt. Bár tudták, hogy Magyarországból politikai foglyok jönek, nem bizván benne, hogy az árát képesek legyünk megfizetni, nem készítettek előre semmit. Szerencsénkre az nap már ott maradtunk, s volt idejük megehető ebédet készíteni, addig pedig megpihentünk az ülé; fáradalmi után, s anynyian lévén a táncsteremben és az abból nyíló s nyitva álló mellékhelyiségekben, a Martonvásárt megkezdett s azóta folytatott kölcsönös ismerkedést most már be lehetett fejezni. Sze-

rettünk volna a pomáziaktól röviden bár egypár szivarral, egy korty borral, néhány garassal elbucuzni, de nem is láttuk őket többé. Minden ajtóban s minden ablaknál szuronyos őrtöltött fegyverrel!

Szegények elszéledtek a községben s ott maradtak hajnalig, mert éjjel nem akartak az ismeretlen erdei utakra ereszkedni s fáradt marhájuk is megkivánta, hogy maradjanak. Ezeket mondta reggel kérdéseinkre a korcsmai népség. Kávé csak az «uraknak» jutván, mi beértük borlevesfélével, s előálltak a fogatok, melyek tovább voltak bennük szállítandók. Itt már nem kettenként helyeztek el bennünket szuronyok közé, hanem négyével, s ha eddig szenvedtük a lassu döcögős kinyit, bezzeg sokkal jobban megviselt a gyorsabb ügetéstől és parasztszekértől elválhatatlan rázás, mely most fokozódott, mert még mindig csak mellékutakon folyt az ismeretlen cél felé való hurczoltatásunk. Örültünk, mikor ismét helységhez való közeledésnek jelei kezdtek mutatkozni. De bizony most is öreg dél lett, mire azt elértük. Edlitz a község neve. Itt meg május elsőjének a tiszteletere voltak a házak felbokrázva. Innen május másodikán ismét erdős utakon keltünk át, természetesen váltott kocsiunk, váltott lovakkal s jókor délelőtt kanyarodtunk be a bécsújhelyi katonai akadémia udvarába, melynek akkor üresen állott folyosóin és termeiben helyeztek el bennünket, s éjjelre még nyoszolyaféléket is bocsátottak rendelkezésünkre.

A kántin nem osztott fel, s hihetőleg értesítve volt, hogy sáskasereg közeleg, mert jó pénzért kiki azt rendelhette meg, a mit kívánt, és későn bár nemelyik, de utoljára mindenki megkapta a maga rostélyosát vagy borjuszeletjét, de még rántott csibéjét is salátával, és pohár borát vagy sörét, a mint szíve kívánta, és kész pénze megengedte, mert hitelről a határon túl még álmodni sem volt szabad.

13. Megváltozott hangulat.

A bécsújhelyi akadémia épületében oly tágan voltunk elhelyezve, s annyira szabad volt a városból is egyet-mást hozatni, hogy éltünk is az alkalommal. Egyik társunk még esernyőt is rendelt, s mivel az elsőt, a mit a lengyel legény hozott, nem találtuk eléggé izlésünk szerint valólnak, a lefejtett burkolat helyett más papirosba takartuk, s küldtünk mást, más papirosba göngyölvé. Így került az «Ost-Deutsche Post» május elsői számából annyi foszlány kezeinkbe, a mennyi elégnél is több volt, hogy a kedélyek hangulatát, mely eddig a magyar ügynek végedialatát csak idő kérdéseinek tartván, inkább reményre mint csüggedésre volt hajlandó, merőben átváltoztassa. Minden kételyt kizáró sorokban ugyanis azt olvastuk ki a «Postból», hogy az orosz hatalom közbelépése és a háború avatkozása Ausztria javára és Magyarországra kárára nem csak elvben meg van állapítva, hanem a mozgósítás is Halicson, Bukovinán és a dunai balparti két fejedelemségen át már el van rendelve.

E hír a legvérmesebb reményeket is leforrázta, s innen túl sokkal nagyobb nyugtalansággal néztünk a jövő elé, mint eddig, és sokkal sovárabb szemekkel lestünk minden jelt, melyből Magyarország sorsára nézve valamit sejtethetni véltünk. Hiába igyekezett egyik-másik élet venni a szörnyű hírek, ugy okoskodván, hogy az «Ost-Deutsche Post»-ból bizonyosan most is kétféle kiadást rendeztek, egyet az osztrák gutgesinnetek vigasztalására s egyuttal a magyarországi olvasók megijesztésére, s egy másikat a részrehajlatlanok és a külföldi számára, s hogy a körülöttünk kénkedők épen az előbbi kiadásból csempésztek az esernyő burkolatában közénk

egy épen tegnapi érzélatos példányt, hogy minket ily módon is jobban megismerhessenek. Az így vélekedő uri embert Neuwirth Adolfnak hívták. Állítólag német lapot szerkesztett és adott ki Pécsset, «Fünfkirchner Blätter» címűt; állítólag levelezett a «Kölnische Zeitung»-gal állítólag ő fékezte meg 1848 szeptemberében, mikor Jellasics már átlépte ut a Drávát, s a horvátok vandalizmusáról szállongó hírek lánggra lobbantották Pécsset is a nép haragját, ő fékezte meg a dühöngőket, kik az onnan elmenekülni kívánó püspököt a piac sarkán megállított hintójából kiakarták vonszolni, mert szökésre magyarizták elutazását, a szökést pedig annak tulajdonították, mert tudta, hogy a nép a Jellasics részére való hajlásal gyanusítja, sőt egyenesen osztrák kémnek tartja. «Neuwirth Adolf mentette meg, ha ez igaz, Szevitovszkyt a nép dühétől, a népet pedig egy megbocsáthatatlan bűntől. Ezt azonban csak Bécs-Ujhelyen hallottuk először.»

Ezentul bizonyos tekintély körébe a kétségtelenül tehetséges fiatal izraelitát, kinek csak három feltűnőbb foglalkozása volt. Költői hajlamainál fogva vajmi gyakran nem úgy tudta a dolgokat, a hogy voltak, hanem a hogy ő látta; másodsor nyelvekre nem volt teljességgel semmi fogékonyága, és ennek következtében magukat nem csak nem beszélt, hanem a beszélők is inkább félreértette, a miből sok bonyodalom, szövényt, perpatvar keletkezett. Innen volt az, hogy leginkább azokkal társalgott, kik csak úgy tudván magyarul mint ő maga, bizonyos vonzalmat éreztek iránta, kit azonban néha a magyarok is soká hallgattak nevetés nélkül. A végén azonban a nevetés ritkán maradt el, mert tekintélyt negélyző pathoszával kacagató ellentétben állt a harmadik foglalkozása, az alapos iskolai kiképzés teljes hiánya. Olvasni, írni és számjeleket ismerni valahogy megtanult, hihetőleg könnyen, mert ezte csakugyan volt. A többi azután rendszertelen olvasással szerzte meg, s felcsapott hírlapudósítónak. Vagyonos családból származván, sok mindenféle olvasmányhoz fér, s bevették és meg is dicserék szárnypórbálgatásait addig-addig, míg Eszék tájáról Pécsre jutott s lapot adott ki, s leveleivel szívesen látott munkatársra lett a budapesti németajku, de magyarnál magyarbál lelkületű sajtó jobb részének. A «Fünfkirchner Zeitung» elhervadván, feljött Pestre és itt irogatott, itt került fogságba.

Hogy ezen kis életrajzi kitérés után a karaván hangulatára térjék vissza, Neuwirth A. rész állítása az «Ost-Deutsche Post» kétféle kiadásáról és szándékos becsempészéséről közénk, inkább mosolyt és szánalmat gerjesztett. Híre nem talált s így kedélynyugtató hatása sem lehetett. Gyenge hatását ellensúlyozta, az «Ost-Deutsche» híreinek lesújtó benyomását azonban enyhítette némileg az a szóbeli hír, mely a mint Bécs-Ujhelyt együtt leheltek, villámgyorsan járt köztünk szájról-szájra, hogy t. i. Edlitzben, mikor a vendéglőből kivonultunk, a minket bámuló csoport közül valaki halk hangon ugyan, de tisztán érthetőleg azt kérdezte: «Wird Kossuth kommen?» s a feleletre: «Gott weiss», rá sugta: «Nur bald!» Ezt azután ugy magyaráztuk, hogy a sógorok várják Kossuthot, de nagyon szeretnék, ha sietne s végezze az orosz segítség bejövetele előtt. Ebből azután sokat lehetett következtetni. Először azt, hogy Kossuth nem bukkott le halálosan megsebesülve lováról; másodsor azt, hogy Komárom bizony még nem kapitulált; harmadsor azt, hogy ha a mieink Komárom felmentése után mint szabadítók lé-

* A pécsi püspök még a «Márczius tizenötödiki»-t is igénybe vette az ellene keringő gyanu eloszlatására, s egyik októberi számban olvastuk volt annak idején a püspök szavait.

pik át Ausztria határait, a hol azokat német nép lakja, tárt karokkal fogadják őket. Az a márczius negyedik alkotási, melynek léteéről ugyan volt tudásunk, de tartalmából elég volt tudnunk, hogy az összes népek eddigi történelmének eltörlésével alkot új Ausztriát, ez az alkotmány, mintha magában az osztrák köznépben sem talált volna feltétlen tetszésre. Az a körülmény pedig, hogy másnap délfelé újra utnak indítottak, arra vallott, hogy Bécs-Ujhelyben még nem vagyunk maradandó állomáson, azaz biztonságban!

14. Szerdahelyi Ede és Szilágyi István.

Az előbbi uri embert illő Bécs-Ujhelyen mutatni be, mert a homályból, melybe addiglan szerény magaviselete állítá vala köztünk, itt lépett először, szerényen ugyan most is, de határozottan a központba. Előkelő család ivadéka, finom, általános műveltségével és a virtuozitás felé törekvő zenei készségével a zongorán. A vész előtti békés, nyugalmas napokban uri és főúri ismerősei közt szokta volt arra való esténként bemutatni, a mi legujabbat tudott. Közkelettsége ismerősei köreit egyre tágitotta. Ő szívesen játszott, játszott az előadásig, s egyre tanult, egyre gyakorolta magát, azon egy feltétel alatt, egyre gyakorolta magát, azon egy feltétel alatt, hogy neve valahogy ne kerüljön az újságba. Mondhatni, ő volt köztünk az egyetlen, a kit a grófok ismertek, de a ki előttünk soká ismeretlen maradt. És vajjon mire használta föl a lopott pillanatokat, mikor pár francia szót válthatott a grófokkal? Hogyan volt, miként volt, máig sem tudom, csak annyit tudok, hogy azon fogolytársaink számára, kik hazuról is szegényebbek voltak, s mint «nem honorációrok» kisebb napi pénzt kaptak a porkoláb utján a nekünk szánt eltartási összegből, a miből napi szükségleteiket fedezni csakugyan nem tudták, azok számára «a grófoktól» rendes heti segélyt tudott keríteni. Úját és módját ember telenség volna elárulni, mert szegény sorsu politikai foglyok tehetősebbekkel és segélyre hajlókkal vegyest még máskor is összekerülhetnek, s ha elárulnám a közlekedés titkát, az igaz, hogy annak hasznát vehetnék a jószívű foglyok szegényebb társaik javára, de lehet félni, hogy akkor a hatalmasok szigora ezt a módját a közlekedésnek is elzárná. Nekem hallgatni annál könnyebb, mert a módját magam sem tudom.

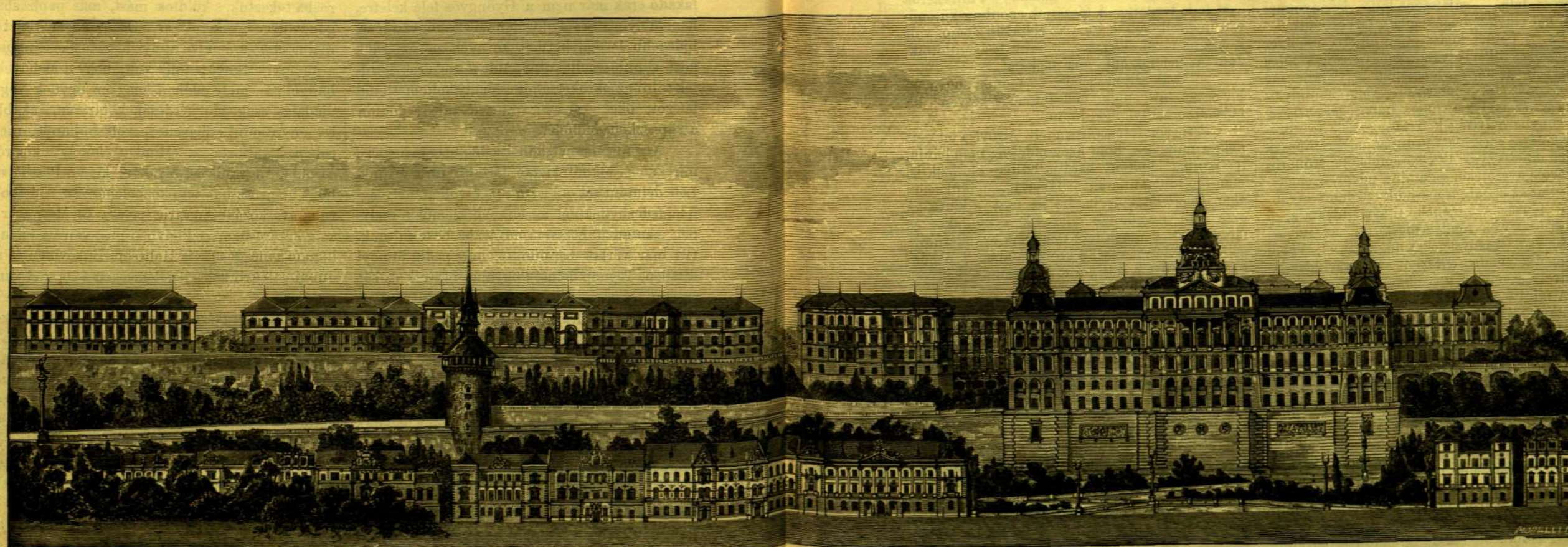
Mikor Szerdahelyi ur, kit ezentul csak Edus barátunk címével szólítottunk s e cím alatt emlegetünk, a bécs-ujhelyi állomáson először osztotta el a nem várt, nem remélt, nem kért segélyt, a részese arcán látni kellett az érzelmek hullámzásának változatait. Leírni azt lehetetlen. Ilyenkor az arc egyéni kifejezése erősebb a közös emberinél, s a hány személy, annyi különböző arckifejezés, mely azonban, a mint a gondolatok felvert raja az agyban más-más képeket idéz elő, mint ezeknek hű tükré szintén más-más árnyalatot mutat. Ez mind fokozódott, mikor értesültek, hogy az adományoknak hetenkénti ismétlését várhatják, a mig maradunk a mint vagyunk.

Nem lehetett megtudni soha, a három gróf közül melyiknek a szíve sugalta a segélynyújtás gondolatát. Nagyon sok más dolog is történt, mi rejtély maradt előttünk. Voltak, kik Batthyány Lajosról mondták, hogy mint Magyarország első miniszterelnöke csakhamar hozzá szokott, hogy kiterjessze gondjait az ország legkisebb fiára is, és még nem volt oka e gondoskodását megbánnia, sem ideje attól elszakadni. Mások gr. Károlyi Istvánt, az ismert bőkezű urat tartották kezdeményezőnek, de Zselinszky László grófot, az aránylag fiatal gavallért is úgy ismer-

KRESZIMIRA ÉRKEZÉSE. — JELENET ERKEL FERENC «ISTVÁN KIRÁLY» CZ. EREDETI DALMŰVE II. FELVONÁSÁBÓL.

Dörre Tivadar rajza.

József kir. palotája.

Királyi istálló épülete. Zaigmond-torony.

Kir. palota kiépülődő balszárnya.

A palota új szárnya a trónörökös pár lakosztályaival (A háttérben a dunapartba néző régi palota teteje.)

A régi palota déli szárnya.

ték, a kik ismerték, hogy nem vonja meg soha segélyét ott, a hol valóban szükség van rá.

Szerdahelyi csak azt szokta mondani, hogy a grófok adják. Többet valószínűleg ő sem tudott, de arról biztosította pártfogóit, hogy a kínálat a grófoktól eredt, s ha ők nem ajánlkoznak, ő a világot sem merete volna őket e tekintetben figyelmeztetni. A mit adtak és a mit továbbra is ígértek, annál becsesebbé vált az által, hogy bizonytalan sorsnak mentek eléje ők is, s egyelőre ismeretlen állomás felé voltak uton, elvágyva minden eszköztől a pénztárca fogyatékának pótlására, s merőben ismeretlen emberekre költöztek! De nemes emberi szív, mikor szükségét lát, még azt sem kér, ember szenved-e; elég, ha tudja, hogy él, érző lény szenved, a melyen segíteni épen módjában van. Hála Istennek, így gondolkozó, így érző, így cselekvő embereket Magyarországon volt alkalom sokszor látni, s meg vagyok győződve róla, másoknak is volt erre alkalmuk, talán még bővebben, mint nekem, ki nem sokat forogtam a világban.

Ily módon a hangulat közöttünk, mely egész Bécs-Ujhelyig mindig reménykedő volt, de itt a muszka hírek által kemény lökést szenvedett, mely alapján látszott összezavarni, az edlitz pár szó következtében és a köztünk mindinkább kifejlődő bajtársas érzelmek befolyása alatt lassan ismét visszanyerte reménykedő alapvonását.

Szerdahelyit, szegényt, majd szétszedtük. Mindenki közelebből akarta látni, ki a grófok pártfogóját, ki a zenészt, ki a világít, ki a hazaít, a ki művészi kirándulás címe alatt nyert utlevélvel átment volt a határon, hitel és más ajánlólevelekkel is támogatva fegyvereket vásárolni és becsempészni honvédek számára. Már jól benn volt egy másik vállalkozó-társával Halicsban, hol több ur családnál kellett zongorázni, hogy az utlevél hitele ne csorbuljon, — mikor utját állták és visszakisérték Magyarország fővárosába, természetesen gondosan elzárva, mig azután a mi csoportunkhoz jutott. Mondom, a mi csoportunkhoz, mert vitték ám Buda várából, hol egy napon velünk, hol utóbb, több más csoportot is, de a többi csoportok tagjairól és azok sorsáról soha sem hallottam semmit.

Hogy sajnálta, hogy nincs rendelkezésünkre jó zongora! Mi meg nálánál is inkább sajnáltuk. Kérdeztük is a porkolábot, vajjon lehetetlen volna-e az akadémia épületében zongorát találni. «Solche Fragen, solche Wünsche!» volt lelohasztó, félig bámulást, félig szánalmat eláruló válasza, s kik az ajtó közelében voltak, melyen kiment, hallották a mint morogta: «Können froh sein, dass sie keine Kettenmusik machen müssen».

«Az a fiatalság!» jegyezte meg erre a keserű labdacra, melyet egy-két hevesebb vérű társunk megdölgötlan zenevágya miatt valamennyinek le kelle nyelni, Gál bácsi; «az a fiatalság!» ismétlé a mindig komoly, többnyire szófukar Szilágyi Istvánból is kitörő neheztelés.

A büszke pesti polgár mindig helyteleníté, valahányszor látta, hogy valaki akár a porkoláboz, akár a kapitányhoz fordult bármely szükségben. «Türni kell, szenvedni kell, ha az ember egyszer ilyen sorsra jutott, — szokta volt mondani, — de a világot sem szabad akármit is kérni, mert annak tesszük ki magunkat, hogy elutasítanak kérelmünkkel s ez megszegyenyítés; vagy annak, hogy megadják a mit kérünk, de feltétel alatt, a mely feltétel lehet azután megalázó is, s ennek önérzetes ember nem is teszi ki magát».

Mikor valaki kérdezte, hogy csendes, békes magaviselete dacára hogyan került a mi

sorunkba, mindig azt felelte, a vaksors juttatta ide. «Kimentem, ugymond, — több polgártársammal együtt én is, április 11-én, mikor ügyosztót hallottunk a városi elvétel. Közönséges polgári öltözetben, mert semmi ok sem volt rá, hogy nemzetéri ruhámmal szemet szurjak. Nem emlékezem, hogy egy pár kérdésen kívül más szót váltottam volna valakivel. Egész lassan, mint jöttünk, este felé haza is mentünk, és azon éjjel fölsengettek, hamar fel kellett öltöznöm, kocsiba ültettek, s elvittek Budavárába, a József-kaszárnyába. Ismeretlen katonatiszt vitt ki házból, az ültetett be a kocsi, átadott engem egy ott ülő strámszemesnek, s elhajtottak velem. Azt, hogy miért, csak ő tudja, nekem még sejtlem sincs róla.» A telen volt ugyan egy, a Tisza felé táborozó ezredéhez Pesten át uban lévő fiatal katonatiszt nála egy éjjel szállva. Megvacsoráltatta mint illik, de mikor az, felejtve hol van, hetyként kezdett a magyarokról beszélni, meglehet, hogy éppen gazdájának jó promotori bora tette hetykévé, Szilágyi csak annyit mondott: «Zuerst siegen, mein Herr, dann triumphieren!»

Talán alaptalanul, de ő ezt, kit pár héttel utóbb, mint harcoképtelent, Pesten át visszautaztatban saját kértére ismét örögünkhöz szállítottak be, s a kit ez multkor ejtett szavaira emlékeztetett, — ő ezt gyanúsítá, hogy elfogatását okozta s így hálálta meg a szives vendéglátást!

(Vége következik.)

A KIRÁLYI VÁRPALOTA BUDÁN.

Régi ohajtása Magyarországnak, hogy királyát ne csak évenként néhány héten át, hanem huzamos ideig tisztelhetné a maga földén, a hol a királynak volna egy állandó otthona s ne csupán időleges tartózkodási helye.

Ama minden igaz magyar ember előtt sajnálatos körülménynek, hogy a fentebbi ohajtás mindaddig nem teljesült, lehet számos oka, de azok egyik legfőbbike tisztán fizikai természetű. A budai királyi várpalota, bármi tetszetősnek lássék is páratlan fekvésével, elragadó kilátásával, nem elég nagy, nem elég tágas arra, hogy egy nagy fejedelmi udvart befogadhasson s annak kényelmes férőhelyet nyújthasson. A ki ismeri a királyi udvarok háztartását, személyeinek nagy számát, szerelvényeinek tömegét: az csakugyan nem kételkedik a fölött, hogy a budai várpalota a magyar királyi udvart befogadni igen is kicsi.

Éreztek ezt államférfiaink, de érezte maga a király is, s rég foglalkoztatta őket a gondolat, hogy a magyar királyi Budán székelésének, a magyar királyi udvar föllállításának legalább ez a nehézsége eltávolíttassék.

Már évek előtt, mikor az ő felsége fejedelmi bőkezűségéből épült sugárúti dalműszínház befejezésének ideje s egész költsége tudva lett; szóba jött a budai várpalota megnagyobbítása is. Dícsően uralkodó királyunk örömmel ragadta meg az alkalmat, melylyel újra megbizonyíthatá, hogy fejedelmi hivatását, melylyel a művészetek fölkarolása is jár, megérti s hogy erre mily rendkívül kedvező s politikailag is jelentékeny hatású módot kínál, régi fényében állítani föl újra IV. Béla, Nagy Lajos és Mátyás király budavári kastélyát, melyből kivált az utóbbi király alatt szerzte sugárúti a magyar dícsőség a világ minden tája felé.

Birva egyszer a fejedelm belegegyezését, rögtön hozzáfogtak a terv készítéséhez. A czél az volt, királyunk műterzéke és nagylelkűsége által magyarországi székhelyét oly széppé és nagygyá alakítani, hogy az mind a kényelem, mind a művelés magasabb igényeinek megfelelően, s a mennyire lehetséges, megközelítse

Mátyás király palotájának fényét, a mi most annál könnyebben elérhető, mivel mai napság nincs már arra szükség, hogy a hozzá szükséges erőket messze külföldről importáljuk, mint Mátyás királynak kellett. Búszkélkedhetünk saját kitűnő embereinkkel s királyi ő felsége is foglalkoztatni kívánja a hazai művészeket, nagyon is szükséges példával járván így előtte magyar nagyurainknak, kik most is inkább részesítik pártfogásban az idegent, mint az idevaló, sokszor jobbat.

A mi a budai várpalotának tervezett átváltoztatását és megnagyobbítását illeti, arra nézve szakértő toll a következőket közli velünk.

A budai várak mostani konfigurációjánál és berendezésénél fogva majestetikus királyi háznak egyáltalán nem nevezhető. A magyar királyi felsége, de a nemzet méltósága is megköveteli, hogy a királyi háza és udvara építészetileg és művészetiileg megfelelően a nemzet haladásának és finomult műterzékeinek; mit annál könnyebben lehet elérni, mert a hely, melyen a budai várak fekszik, valóban királyi, és csak az kell, hogy az épület, mely a királyi helyen fekszik, maga is királyi legyen.

Már öt évvel ezelőtt tervben volt ez eszme megvalósítása; azonban akkor a várkerítésképek miatt nem volt kivihető. Csak a várkerítésképek befejezése után határozottat el véglegesen a budai királyi várak megnagyobbítása; mely feladat megoldásával ő felsége, a király, 1884-ben a magyar építészek Nestorát, Ybl Miklóst bízta meg.

A feladat megoldását megnehezítette az, hogy ő felsége a Dunára tekintő mostani épületet érintetlenül fenn óhajtja tartani, és ennek megfelelő pótipétekezések által a várakat megnagyobbítani. Ez alól egyedüli kivételt csak a díszterem képez, melyet minden körülmények között ki kellett tágítani, s így a mostani díszterem az épület egész hosszában ki lesz szélesítve és magassága fölemelve; köröskörül pedig karzat fog alkalmaztatni abból a czélből, hogy hely nyeresékek azok számára, kik az udvari ünnepegyeségeket mint meg nem hívott vendégek mégis látni óhajtják.

Az észak felé eső szertári épület szintén leromboltatik, és helyébe két emeletes ház fog épülni, mely a királyi laklak monumentális arkádokkal lesz összekötve. Ezen épületben elhelyeztet nyerne a raktárak és a királyi őrség személyzetének lakhelyei. Az épület főhomlokzata a szat. György-tér felé vonul el, a hol a várpalotához vezető főbejárat is alkalmaztatott.

A tulajdonképeni új palota-épület, mely a régihez csatlakozik, nyugatnak, a Krisztina-városrészt felé, — sajátoságok lejtő-víznyoknyoknál fogva, hét emelet magasságban tervezetett.

Ez új épület földszintjén elhelyeztet nyer a trónörökös titkári hivatala és egy magas vendég és kísérte számára a megfelelő helyiségek. Az első és második southerrain-sorban az udvari gazdasági személyzet, futási helyiségek, az összes konyha-helyiségek ő felsége és a trónörökös számára, ezek alatt pedig az udvari pinczék lesznek elhelyezve. Az első emeletet a trónörökös-pár és gyermeke, valamint udvari személyzete foglalják el, míg a második emeletet a trónörökös fenséges nejeinek titkári hivatala, a főudvarmester, a főudvarmesternő, az udvari hölgyek és a szárnysegédek foglalják el. Végre a harmadik emelet egészen az udvari gazdasági hivatali személyzete számára lesz berendezve.

A mint e beosztásból kitűnik, a várpalota új építkezései csak a legszükségesebbekre szorítkoznak. Maga a tervező művész alkotott ugyan magának képet egy e gyönyörű helyen föllátható igazi fejedelmi várpalotáról és első ízben erre való tekintettel készíttette el tervét olyképen, hogy a várpalota a Pestről látható hosszirányban nyerte volna kiterjedését. Sajnálni lehet, hogy e terve egyrészt a lejtőszíni viszonyok, másrészt pedig a nagy költségek miatt ezuttal kivitelre nem kerülhetett.

Külsejére nézve a mostani budai várpalota, mely francia barokk modorban épült, semmiféle művészi becses nem bír. Minthogy azonban a restaurációnak is az adott program szerint ezen modorhoz kellett alkalmazkodni, igen kedvezőtlen feladattal szücskének a terve-

zőnek küzdeni, hogy ezen építészeti konglomerátumból egy újat, t. i. a barokk-renaissance-stylust kiboza. A tervező gyakorlatossága elég biztosítékot nyújt ugyan arra nézve, hogy feladatát a lehetőség legjobban fogja megoldani, mégis tartani lehet attól, hogy a régi czopfos barokk stylus stétfutó tagozásai nem elege imponáló alakot fognak nyerni azon a helyen és azon az építkezési objektumon.

Leginkább sajnálható azonban az, hogy a várpalota konfigurációjára a pesti oldalról lényeges változásoknak nem lesz alátelve. Pedig csak erről az oldalról mutathatja magát a budai várak igazán királyinak, ha t. i. föl is ruháztatnak azokkal az arányokkal, melyeket a távol-ságra, a magasságra, de különösen a budai hegyek háttérére való tekintet megkövetel.

Reméljük azonban, hogy ennek is eljő az ideje. Egyelőre hálával kell fogadnunk a királyi kezdeményt.

BOBULA JÁNOS.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irta FRANCILLON R. E.

HARMADIK FEJEZET.

A melyben hőstünk nagy átalakuláson megy át.

Mi történt vele hirtelenében? — Carew Feri maga sem tudta; de természeté egyszerre megváltozott. Alig volt egy fél órája a csavargóval, egészen megfélekezett magáról s helyzetéről; s ő, a ki életében soha sem vadászott, gyönyörét találta abban, hogy maga szerezzé meg vacsoráját az erdőben. A nyul mesteri elfogása étvágyat csinált neki hasonló fogásokra s csak azt sajnálta, hogy nincs vele puskája, hogy versenyezhetne a vadászóval. Ő, a ki épen nem volt irodalmi műbíráló, bámulta a teljesen tanulatlan kőbor suhancz vers-gyártási készségét; s ki az imént oly fáradtan és kimerülten rogyott le a fűbe, egészen megfélekezett a késő éjjeli óráról s örült, hogy nem kell Quickset kapitánynyal kártyázni és a negyedik palack nyakát kitekernie, hanem teljes gyönyörrel szücsölheti a holdvilágot és megittasodhatik bor nélkül. Pedig Quickset kapitány finom uracs volt, Uborka Janó pedig tolvaj és csavargó, — de ő, a ki, mint mondtam, magáról is teljesen megfélekezett, hogy ne feledkezett volna meg új társa mivoltáról?

Furesza volt, hogy ez a birtokos ur, a ki azzal jött az erdőbe, hogy nyakon csipjen egy vadorzót, most ezzel a vadorzóval együtt kedvére csatangol, éjnek idején, idegen erdőben eszébe sem jut, hogy a dolog nem rendén van.

Alig váltva szót egymás közt, csatangoltak az erdőben. A vadorzónak nem volt szüksége kutyára, maga verte fel a vadakat; s a mit czélba vett le is terítette. A fázának azonban különösen ijedősek voltak ezen az éjszakán s bajos volt hozzájuk ferni. Egyszer, a mint lesbe állottak, Janó az urfinak adta oda puskáját.

— Csak álljon lesben, — mondá sugva, — ha egyet füttyentek, tartsa magát készen; ha másodsor füttyentek, löjön.

Feri csöndesen várta a jelt. Annyira tetszett neki a mulatság, hogy azt gondolta: nem bánja, ha nyalka kapitány barátja holnap elutazik is, nem fog többé unatkozni társasága nélkül sem; akár Derricknek is kiadja az utat, a kinek az orra elől a vadorzók elszedik a nyulakat és fázánokat, s maga lesz magának erdőkerülője és Uborka Janót veszi a szolgálatába. S a közben úgy várta a jelt, mint a szerelmes, kedvese ablaka alatt...

Halk fütty hallatszott a közeli bokrok alól. Vállához emelte puskáját s várta a másodikat. De mielőtt az megérkezett volna, — egyszerre azt érezte hogy karjait hátulról megragadják, míg puskája kiesett kezéből s úgy meg volt nyűgözve, hogy mozdulni sem tudott.

— Kezemben vagy végre, fickó! — hangzék fülébe egy durva, mély hang.

Minden erejét megfeszítette, hogy kiszabadítsa magát; megtámadói azonban ketten voltak, s négy — legalább is oly erős kar mint az övé kettő — megfűsította minden erőlködését.

— Vess rá hurkot Ábrahám! ne kiméld! szorítsd a csuklójára! — rendelkezék az előbbi hang.

— Kik vagytok? — kérde Feri, nem tehetve egyebet lenyűgöző ellen.

EGYSZERRE AZT ÉREZTE, HOGY KARJAIT HÁTULRÓL MEGRAGADJÁK.

— Ha tudni kívánod, a nevem Davis Bertalan; az új sópró, mely jól sópró.

— Hogyan, a sir Miles Heron új erdőmestere?

— Az ám; a Kentből való új erdőmester, a ki felfogadta, hogy nem nyugszik, míg az itt régóta garázdálkodó vadorzót meg nem csipi. Most hát megcsiptelek.

— S tudod-e, ki vagyok én? — kérde Carew elfojtott dühvel.

— Hogy ne tudnám? hát Uborka Janó. De ne vesztegessük az időt. Előre, fickó! — ne taszigáltsd magadat, azt mondom.

— Csak egy percze. Nem vagyok én Uborka Janó; én Carew Ferencz esquire, hornacombe-i birtokos vagyok.

Ábrahám engedett egykissé a szorító kötelek.

— Hahaha! nevetett Davis. Ez jó! Szeretném, ha egy kis kézi tükröm volna, hogy elődbe tarthatnám s megláthatnád benne magadat, mily messze állasz egy birtokos nemesstől, te, czéda, vadorzó, csavargó. De most már igazán azt mondom: előre.

— Vezessetek Hornacombe-ba s meglátjátok, ha hazudtam-e.

— Viszink a békebíróhoz, az majd tudni fogja mit kell tenni veled.

S így Carew Feri, Hornacombe ura, a ki a vasárnapot uras unatkozással, az estét szeszélyes csatangolással, az éjt pedig, hite szerint, a maga öröken való vadászattal töltötte, hétfőn reggelre arra viradt, hogy mint vadorzót, guzsa köve s ütlegekkel hajtvá, viszik a békebíró elé...

Egyelőre azonban, alig pirkadván még a hajnal, Davis magához vitte foglyát s ott egy sötét kamrába, a földre szórt szalmára belökték. A remélt fázánpecsenye helyett egy darab avas füstölt szalonnát adtak neki s hogy megéhesse, feloldozták a kezeit is. És soha még vacsora olyan jól nem esett neki, mint ez az avas szalonna, sem otthon a legjobb klet, mint az a savanyu csiger, a mit rá inni adtak; sem pehelyágyában az alvás, mint a hogy itt e ronda szalmán elnyomta az álom.

Meddig alhatott s mik voltak álmái, maga sem tudta; de világos reggel volt, mikor a kíméletlen durva rázása felébredt, a melyben könyörtelen foglára, Davis Bertalan, a Heron uraság erdő-felügyelője részeltette, Reggelizésre vagy hogy öltözetét kissé rendbe szedje, nem adtak időt. Nagyon elaludtak a reggeli, sietni kellett, hogy még délelőtt a békebíróhoz jussanak.

A békebíró gondolata nem nagy bizalommal töltötte el Ferit, eszébe jutván, hogy vidékben nem más a békebíró, mint Pengold lelkész ur Stoke-Juliotban, a kinél ő, mint templom-és társaság-kerülő nem a legkedvezőbb módon lehet beírva s a ki bizonyára kapni fog rajta, ha

Mert egyszerre, a nélkül, hogy akár a Davis előbb emlegetett kézi-tükrébe, akár más tükröbe pillantott volna, csodálatosan öntudatára ébredt külseje rendtelenségének, arca halványosságának és ólomszínének, haja kuszátságának s összecsapzott voltának, ruhája siralmasan összezakadozott, sőt teljesen elrongyolott s a mellett csülökig sáros voltának, cipője feslett és ferdesarku helyzetének, szóval egész valója épen nem előnyös, sőt nagyon is csavargószerű kinésének.

S miért nem érezte mindezt eddig? miért nem vette észre az uton? Mi ébresztette benne épen most e siralmas tudatot? Bizonyára nem a lelkész vagy a kapitány jelenléte, valamint a Davis vagy Ábrahám sem, legkevésbé pedig a Pöre szolgálóé. Mi hát? — Megmondom egy szóval:

Openshaw Mabel kisasszony.

Eddig is volt tudomása egy ily nevű hölgy létezéséről, ámbar sohasem látta még szemlől szembe. Tudta, hogy a paplakon él, ámbar nem leánya, tán rokona sem Pengoldnak. Hallott valamit egy régi zavaros történetről: valami hajótörésről, abból menekült, apátlan és anyátlan maradt árva leánykáról. De mit gondolt eddig azzal? Sőt egészen ki is ment a fejéből s most csak mint zavaros álom ütődött ismét elméjébe.

Nem akarom állítani, hogy Openshaw Mabel kisasszony valami tökéletes eszményi szépség lett volna, ámbar eléggé elűtött a konyhai környezetől, melyben először tünt a Carew Feri szeme elé. Nem is hasonlított a stoke-julioti leányokhoz, legkevésbé sem; két szeme s aranyzóke haja volt, testalkata pedig, a stoke-julioti faj véznasága helyett, nagy és teljes; ilyenek képzelté volna Junót Feri, ha általában képzelté volna valamelynek. Tekintetében jósgott olvasott méltósággal, nagylelkűséget rártartással, ajkaiiban szilárdsgott kegygyel, szeméi tekintetében valami oly parancsolót s mégis oly biztatót, a milyről eddig fogalma sem volt...

— Milyen bolond voltam eddig! — gondolta magában Feri (s ebben igaza volt).

— Hát ez az Uborka Janó! — kiálta fel a világon a legfinomabbak, a legzengetesebb hangon. — Igazán, ilyenek képzeltém! De mért nevezik Uborkának? ez nem lehet igaz nevé.

— Uborka Janó! — kiálta közbe Pöre, a szolgáló, magasra emelve kezében sodrófáját. Hogy is ne! Hisz ez Carew Ferencz urfi, hornacombe-i squire!

— Hitemre mondom, úgy van! — szólt Pengold lelkész ur, jobban szemügyre véve az elébe vezetett foglyot. — Oly kevéssé Uborka Janó, mint én nem vagyok exeteri püspök. Nézzé csak Quickset kapitány.

— Csakugyan, — szólt a tanuul hívott uri ember. — Az ég nevére, Feri, hogy jutottál te ebbe az állapotba!

— Kapitány ur, — szólt közbe Openshaw kisasszony szelid mosolylyal, — illik az: egy foglyot kérdezni, a ki bírálja előtt áll?

— Mi, katonák, — felelt Quickset udvariasan, — nem értünk a törvénykezési formákhoz. S oly bájos bírótól, mind nagysádd, mindig szívesen fogadom a rendreutásitást.

— En kérdezem, — veté közbe Pengold lelkész tekintélyesen, — hogyan jó uraságod ebbe a helyzetbe?

— Tegnap delután, — mondá Feri összeszedve magát, a mennyire Openshaw kisasszony bővös tekintete előtt bírta, — minden czél nélkül csatangolni mentem a saját erdőmbe, Erdőaljra. Eltévedtem, s úgy látszik a szomszéd erdőrészebe, a sir Miles Heron-éba vetődtem. Új erdőmbe ott vadászgatva talált hajnal felé s orvvadászunk véve, vagyépen Uborka Janónak, a kire úgy látszik kivetete volt hálóját, durva erőszakkal elfogott, letepert s meghurcolt. Ez az egész történet — ez a magyarázata, hogy ily gyalázatos állapotba kerültem önök elé.

Ábrahám meglökte Davist, hogy — ugy-e jobb lett volna elfogadni a husz aranyat — a ki dühösen, ajkait harapva mérgében, szótlanul állt ott, röstelve csufos felsülését.

— Hogy tudhattam én, — szólalt meg végre, — hogy földesur az, a ki idegen erdőben, tökéletes uriassgy mosolylyal s kifogástalan kézfodrokkal, finom kezeit fitogatva. De Ferinek nem volt ideje barátja jelenlétét, vagy azon, hogy ez őt ily helyzetben látja, megütközni; egész lényét egészen más érzés foglalta el, — melyről számot sem tudott adni magának.

Ezzel a dolognak ezuttal vége lett. Davisnak azonban Quickset kapitányt akadt meg s szeme.

A SZENT FÖLDRŐL. — A MÓZES-FORRÁSOK.

— Ki az a másik urfi? — kérdé, meglökte Abrahámot, halk hangon. — Fogadni mernék, hogy ezt a pofát látam már valahol.

— Quickset kapitány, Londonból. — Úgy hát még sem az én emberem — pedig megesküdtem volna rá.

— Carew ur, — mondá Openshaw Mabel, azzal a szelid hanggal s királynői kegygyel, mely a legrongyosabb koldussal is el bírna feleltetni, hogy nincs udvarképesen öltözve, — igazán sajnálom, hogy ön nem Uborka Janó, a kit annyira végytam megismerni. Nem tudom, csakugyan létezik-e ily nevű egyén, vagy csak mondái alak? — De annál inkább örülök, hogy ön legközelebbi szomszédunk, a kin csak magán mult eddig is, hogy nem legközelebbi barátunk is. Lesz szives itt maradni Quickset kapitányal reggelire? Pöre saját szobámban fog teríteni — s azután, ha tetszik, megnézhetik a malczokat is.

Feri nem vette észre a végszavakban rejlő gúnyt. Teljes gyönyörrel szüresölte az eddig nem kóstolt istenitalt, mely ez édes ajk hangjában, szavaiban rejlett. Meg volt ittasodva, elvesztette esztét — s ha barátja, Quickset nem figyelmezteti, az sem jutott volna eszébe, hogy reggeli előtt félre kell vonulnia kissé, hogy a Pore szolgáló s egy kefe, tí és szappan segítségével némileg rendbe hozza külsejének siralmas állapotát.

(Folytat. köv.)

EGYVELEG.

* A kék szemek elpusztulását jósolja a híres természetűndős, De Cardolle Alfonz egy nemrég közzétett értekezésében, mely a szemek színeinek öröklődéséről szól. Szerinte csak kétféle szín van, a fekete vagy barna s a kék, mert a sűrű és zöldes szemek a kékek változatai. Nagy gondal összegyűjtött adatai szerint abban az esetben, ha a szülők szemének egyenlő színe van, a gyermekek 88 százalékának ugyanily szeme lesz, a többi pedig olyan, a minő a nagyszülők egyikének volt. Ha a szülők színe különböző, pl. az atyáé kék s az anyáé sötét, a gyermekek közül a többség (53 százalék) az atya szemét öröklí. Tény azonban, hogy több barna szemű leány van, mint férfi s így minden nemzedéknél, hol a szülők különböző színűek, a barna szín jó többségbe.

és Brooklyn közt épített méltán világhírű hid sem elégíti ki. Közlebb New-York és New-Jersey között a széles Hudson alatt két alagutat akarnak készíteni, melyek mindegyike 68 láb széles és 17 láb magas lesz.

* Napernyők a katonáknál eddig csak messze keleti népeknél voltak divatban. Most az angol kormány a szudáni katonák számára Japánban készített ilyeneket. Hogy könnyebben hordják, bambusz nád-ból lesz zöld papírral s oly módon készítve, hogy két vége a vállakra erősítették s a katonák kezüket szabadon használhatják, míg fejük véde lesz a nap-sugár heve ellen.

* Regényes esküvés nagyon gyakori az Egyesült-államokban. Egy pap feljegyzése szerint vasuti vonaton, magas tornyokon, lóháton, sőt léghajókban is gyakran esketnek össze új párokat; a Niagara víz-esés mellett, őserdőkben s éjjel gyakran hajtanak végbe esketéseket. Egy pap nem rég éjjel ablakában állva mondta el az áldást az ablak alatt álló párnak s más nap reggelre rendelte őket magához, hogy a házassági szerződést aláírják.

* Amerikai történet. Egy amerikai tengeri fürdőben történt volna ottani lapok szerint a következő eset: Egy olasz a tengeri fürdőben óriási nagy vörös gummi-léggolyókat árult, s egyik vevője azzal mulatta magát, hogy a hálaló egész készletét egy három éves kis leányra kötötte. A szél azonban felragadta a golyókat a kis leányra s a tenger felé vitte. Mentésre alig lehetett gondolni. Végre egy ügyes lóvó az ügyis reménytelen eset által bátorítva, többször lőtt a golyókra s nyolcz lövés után több golyó szét pattant s a már 400 méter magasra vitt leány leszállott s egészen sértetlen maradt.

* A villamos világítás hatását a kertészetben újban egy angol földesúr ismét megkísérelte. Két egyenlő mennyiségű s faju burgonyacsomó közül egyiket teljesen sötétben tartotta, míg a másikat nappal sötétben hagyta s éjjel villamfénynek tette ki. Midőn a csirák már mintegy 25 ozentímetr hosszúak voltak, megvizsgálta őket s úgy találta, hogy a fejlődés mindkét csomónál lényegileg egyforma volt, a mesterséges nap-ra kitétek is szintelenek maradtak. A kísérlethez tehát legalább az tűnik ki, hogy a villamfény a napfényt nem pótolhatja.

* A szuezi csatorna kiszélesítése, melyet most már elhatározott dolognak lehet venni a sokat emlegetett második csatorna helyett, az egyenes vonalokon 65 s a hajlásoknál 75 méter aljszélességre történik s a víz mélyét 8.5—9.0 méterre mélyítik. Ezen változtatások által lehetővé lesz téve, hogy a legnagyobb gőzöskök is elmeshessenek egymás mellett s az utazás a csatornán csak 12 óráig fog tartani.

* A legnagyobb földbirtokos nemrég halt el Buenos Ayresben. Auchorena Miklósnak hívták. Földbirtoka nem kevesebb, mint 1710 angol négy-szögöldöt tett, s ezen 151,000 szarvasmarha és 410,000 juh volt. Hagyatékát körülbelül 30 millió forintra becsülik.

* Koldus-bált is rendeztek Bécsben farsang végén. Az urak mint csirkefogók, tolvajok, koldusok öltözöttek, a nők pedig mint petróleum-ök, csizgányok s más effélék. Igen érdekes volt egy csoport verekedő férfi, összekarcolt képekkel s vérző orrokkal, — ezek a horvát képviselőket ábrázolták. A legjobb jelmez számára kitűzött díjt egy nő nyerte el, ki Clovis Hugues asszonyának öltözve, ruháját apró revolverekkel rakta meg.

A SZENT FÖLDRŐL. — A KYDRON VÖLGYE.

Bismarck herceg. — Legújabb fényképe után.

BISMARCK.

„Egy delectum volt világeletemben, egyetlen sarkesilegum, mely felé vezettem: a salus publica. Működésem kezdetétől fogva gyakran tettem valamit elhírtelenkedve és megfontolatlanul; de ha ráértem a fontolgatásra, mindig alárendeltem magamat annak a kérdésnek: mi válik hasznára, mi lesz javára hazámnak, német nemzetemnek? Soha sem voltam doktrínér s mindama rendszerek, melyek a pártokat külön választják és nyűgözik, csak másodsorba szorultak én előttem; első sorba én a nemzetemet, állását helyezem, függetlenségét s olynemű szervezést kielemez, hogy mi, mint a világ egy nagy nemzete, szabadon lélegzelhessünk. A német birodalom megalkotásának és biztosításának szenteltem én egész politikai tevékenységemet attól a pillanattól, a mint az kezdetét vette s ha önk szememre tudnak vetni csak egy pillanatra is, a hol én nem e delectum irányára felé vezettem, talán bebizonyíthatják, hogy tévedtem, de azt nem, hogy a nemzeti célt csak egy pillanatra is elvesztettem szemem elől.”

Igy jellemezte nyilvános tevékenységét maga az az államférfi, kinek a német nemzet e hó elsején hetvenedik születésnapját s állami szolgálatban töltött idejének félszázados jubileumát ünnepelte meg.

Hogy mit tett Bismarck herceg az általa híven és találon jellemzett politikai cél szolgálatában, arról a história ismeretes tényei tanuskodnak és tanuskodik maga a jelen helyzet, mely kétségtelenül teszi nem csak egy hatalmas, nagy, egységes német birodalom fennállását Európa közepén, hanem egyuttal azt is, hogy ezé a német államé ma világrészünkben a vezérszerep, s az ez állam sorsát vezető férfiú vas akarata az a tengely, mely körül a mai napok históriának gépezete forogni kényyszerül.

Es azt minden ember, ellenség és jó barát, elismerni kénytelen, hogy világrészünk áramlata egészen más lenne ma, ha Németországot a gondviselés nem ajándékozta meg egy Bismarckkal. Német egység, nagyság, az összes diplomáciában csaknem korlátlanul intézkedő befolyás: mindez távoli álom, homályos vágyakozás lenne, ha Németországnak Bismarckja nem születik. Senki nem állítja, hogy ő teremtett mindenkét, hogy ahhoz más viszonyok, körülmények kedvezése nem járult: de az bizonyos, hogy míg a körülmények kedvező alakulása is hiábavaló lett volna, ha egy oly szabású államférfi, mint Bismarck, nem ragadja meg vasmarokkal, nem tartja meg emberföltötnéke látszó erővel és kitarással, s nem vezeti a kitűzött cél felé elementáris hatalmu akaratával.

Bismarck rajta hagyja keze nyomát a XIX. század második felének történetén, melynek minden időkre ő marad legnagyobb, legkimagaslóbb alakja s ha korunkat Klio Bismarck korszakának fogja keresztelni, csak nevének nevezi a gyermekeit.

Méltán ünnepelheti hát Németország a maga legnagyobb fiát nagy sikereiért. De Bis-

marck sokkal nagyobb alakja a históriának, hogy csupán egy nemzet kultusza feje tetejéig elborit-hassa babérral: még azok a népek is, melyekre közönyös volt, vagy a melyeknek épen ártalmára, ha igazságosak akarnak lenni, kénytelenek elismerni nagyságát, erejét. Annál inkább nekünk, magyaroknak, kiknek sorsára közvetlenül befolyt s kik iránt állandóan jó indulatot tanusított, ha mindjárt nem is a magunk, hanem saját hazája érdekében.

Nem lehet szándékunk Bismarck herceg életétörténetét itt újra leírni. Nem egyszer nyílt a „Vasárnapi Ujság”-nak alkalma foglalkozni e férfiúval, végig tekinteni működését, ismertetni nyilvános tevékenységét, sőt mint magán embert is bemutatni.

Röviden összefoglalt áttekintését kívánjuk itt csak nyújtani a hatalmas férfiú életének, tekintettel azokra az adatokra, melyek inkább magán természetűek ugyan, de épen a vele való összefüggésük által nem nélkülözik a történeti jeleket.

Bismarck életétörténetét hat korszakra osztják föl német kortársai. Az első 1848-ig terjed, s magában foglalja a kancellár ifjúkorát s a modern Németország előtörténetét, melynek ő már igen ifjan szereplője volt. A második korszak az 1850-ik, a harmadik az 1862-ik évvel végződik. E két korszakra esnek parlamenti és diplomáciai tanulmányai. A negyedik korszak kezdődik a porosz minisztérium élére állásával és végződik a prágai békekötéssel. Mind a kettő már mint a diplomácia mesterét mutatja be a világnak. Az ötödik korszak az észak-német szövetség berendezésére, a Delnemetországgal kötött szerződésekre, a francia háborúra és békekötésre s a német birodalom föllállítására terjed ki. A hatodik korszak végre a nagy alkotások kiépítésének és biztosításának, az Ausztria-Magyarországgal kötött szövetségnek, a nagy gazdasági átalakulásnak, a szociális reformoknak és a német gyarmati politika életbeléptetésének van szentelve.

Ez utóbbi korszakba, mely még nincs befejezve, esik Németország hatalmi állásának legnagyobb foku érvényesülése, a berlini konferencia s a német hegemonia valósalása.

A hetven éves államférfi, miután elvégezte a földat nagyját, azzal a biztos tudattal fog vonulhatni nyugalmába, hogy a mit alkotott, nem fogják elrontani hivatlan kontár kezek.

Mind e nagy körvonalakban vázolt korszakokat csak megközelítőleg is említhető képpé festeni tülesnek egy hírlapi cikk határain. Az a történetirő dolga. Azért ezeket mellőzve, följegyezzük itt némely adatot, melyek már inkább tartoznak a biographus anyagához.

Bismarck herceg atyja, Schönhauseni Bismarck Károly Vilmos Ferdinand, 1771. nov. 13-án született, százasdos volt a karabélyos testőrezrednél, s 1806-ban vette nőül az 1790-ben született Menken Lujza Vilhelminát, ki 1839-ben hunyt el Berlinben.

E házasságból hat gyermek származott, kik közül három még kis korában elhunyt. A hercegnék még ma is élő testvérbátyja Bernhard 1810-ben született, kir. kamarás és titkos kormánytanácsos, tartományi tanácsos Pomeránia egy kerületében s areza és természetrendkívül hasonlít öt évvel ifjabb hercegi öcséséhez. Nővére Franciska Angelika Malvina 1827-ben született s neje lett Arnim Ernő Frigyes kamarásnak és az urak háza tagjának. Ma is él.

Maga a kancellár 1847-ben július 28-án nősült, nőül vevén Puttkammer Johannát, kivel boldog házasságban él, melyből három gyermek származott, és pedig: az 1851-ben született Mária grófnő, ki 1878-ban ment nőül Rantzan Kuno grófnhoz. Már két fiú gyermeke van, kiket nagyapjuk rendkívül szeret.

Idősb fia, Herbert gróf, 1849 decz. 28-án született Berlinben, jelenleg Hollandiában követ s mint már is kitűnő diplomata, államtitkárnak vagy a külügyi hivatal igazgatójának van kiszemelve.

Ifjabb fia, Vilmos gróf, Frankfurtban szü-

letett 1852 augusztus 1-én, ma titkos kormánytanácsos a porosz minisztériumban.

Mindkét fiát maga a kancellár vezette a diplomácia titkáiba, azzal a számítással, hogy a mit nagy művéből még hátra hagyna, azok befejezzék. Oráig dolgozik együtt fiaival s azok már fontos küldetéseket mer bízni rájuk, mutatja Herbert gróf csak iménti missziója Angliába, melylyel a fiatal diplomatának sikerült elsimitani a már-már fenyegető kenyértörést.

A HUSVÉT ÉS HUSVÉTI SZOKÁSOK.

Napjainkban már mindinkább vesztieni kezd a formák jelentősége, a kor gyakorlati fel-fogása egyenesen a dolgok lényegéhez fordul s inkább mint valaha kicsinyli a külsőségeket. De még e változott viszonyok közt is a husvét szertartásszerűségei s szokásai bizonyos határig érintetlenül őriződtek meg, úgy hogy elég dolgot ad a történetnyomozónak, ha azok eredetét okát és jelentőségét egyenként akarja földeríteni.

A 325-dik évi niceai zsinatra lett megállapítva az a szokás, hogy husvétot mindig és változatlanul a tavaszi éjnap egyenre következő holdtölte utáni vasárnap ünnepeljük s a jelenleg is használatos husvétszámítást már a VI-dik században Dionysius Exiguus rendezte. A husvétot megelőző 40 nap bőjt farsang keddjével kezdődik, melyen bucsut mondanak a husnak (*carne vale!* innen: *karnecál*). Régebben karácsony előtt is bőjtöltek 40 napig s erre mutat a még ma is szokásban lévő Márton ludja november 10-dikén, melyből utólagra jóllaktak. A görög-katholikus egyház az első bőjtű héten legalább megengedte a vaj evését, s innen nyert a vajás hét nevet, mely az orosz népek tudvalevőleg legkicsapongóbb időszaka.

A nagy hét virágvasárnapal kezdődik, melyen Jézusnak Jeruzsálembe való bevonulását ünneplik. A nyugati egyháznak a virágvasárnapot rendszeren ünnepi körmenettel ülték meg, s különösen a jeruzsálemi Ferenczrendűek igyekeztek Jézus bevonulását híven tükrözni vissza. Miután a pater guardian Bethpageba, az olajfák hegyére ment, a kórus a vasárnapi evangéliumot intonálta. Most két szerzetes egy szamarat hozott, arra ráültették a pater s a menet ép úgy haladt tovább, mint az evangéliumokban leírva van. Más egyházaknál megelégedtek egy fából készült s virágokkal diszített számmal, a „pálmaszámmal”, melyre egy bábút ültettek. Ezért állítják gnyosyan a törökök most is, hogy a keresztények szamarat imádnak. A Jézus-báb néha szentelt otyást is tartott, mely előtt a nép földre borult. Ha a szamar ki is ment már divatból, de a katholikus templomokban ma is divatos a pálmaszentelés e napon.

Zöldesütrőkök, mely nevé a passah-bárny zöldeségeitől vette, a régi keresztények megfűrdöttek s Jézus példájára egymásnak megmosatták lábokat. Clairveaux-i Bernát a második kereszties háboru indítója (1247) a lábmosást büntörlődő szenteségül ajánlotta. Másfelől azonban sempringhami szent Gilbert apácáinak a fűrés, mint képes szórakozás tilva volt. Rómában még ma is 12 szegényt, az apostolok utánzására, fehérbe öltöztetve a clementinusi kápolnába visznek, ott aztán a pápa, szintén fehérbe öltözve, néhány cepp vizet hint jobb lábokra, leszárítja és megcsókolja azokat. Erre a Pál kápolnában lakoma következik, melyen a pápa szolgál föl. Ép így történi Bécs, Lissabon, Madrid katholikus felségei udvarában. Az anglikán egyházban a lábmosást ugyanannyi nőnek és férfinak megvendégelése váltotta föl, a Whitehall kápolnájában, a hány évet az uralkodó számlál. Az anabaptisták e szertartást ma is sakramentumnak tartják. Ellenben a drezdai főkonzisztorium 1718-ban vezeklésre ítelt 12 lutheránust, a miért az zeitzi herceg által megmosatták lábokat. A mi dinasztáinknál a szokásos megvendégelést egy komikus és illetlen eset után, mely a Burgban lakmározó falánk szegény emberek között történt, az a gyakorlat váltotta föl, hogy házba küldik az ételneműket. A zöld csütörtököt V. Pius óta a pápa mindig arra is fölhasználja, hogy az összes etrekeket kiátkozza.

Nagypéntek a katholikus egyházban Jézus halála miatt ünnepeltetik; s ilyenkor a római Sixtinus kápolnában minden évben megcsendül a híres Miserere, melynek megható melódiját

a fülünk nem győzik eléggé dicsőíteni; de a legkisebb katolikus templom sem mulasztja el szent sirját földísztani. Am az evangélikusoknak is legszentebb napjuk az évben nagypéntek. A református egyházban ellenben csak a legújabb időben lett ünneppé, a skót egyház ma sem ünnepli.

Nagyszombatól husvétvasárnapra virradó éjjelen, melyen a Megváltó poklokra szállása és síri nyugalma ünnepeket, a legrégebbi időkben egy éjjeli misét, a husvét vigiliát szolgáltatták; ennek azonban már a IV-dik században meg kellett szünnie a számos visszaélés és rendetlenség miatt. Nagy Konstantin husvétot különösen fényesen ünnepelte ünnepi menetekkel, kiváltságokkal és amnesztíával. A keresztények átölelték egymást e szókál: «Krisztus feltámadt!» — a mi ma is szokás a görög egyházban. A régi egyházban e napon a legkicsapongóbb örömdézsek uralkodtak a magok a papok tréfás elbeszélésekkel igyekeztek egymást meglepettíteni. A nem-keresztényeknek a nagyhét folyamán tiltva volt minden világi vigasság s még a VI-ik században egy színt minden zsidónak megtiltotta, hogy zöldsütröttől husvéthétfőig nyilvánosan mutassák magukat.

Pogány eredetűnek tartható az a szokás, mely a husvétú tojásokhoz tapad. A rómaiak ugyanis áprilisban ünnepezték a tojás-ünnepet a Leda tojásából életre kelt Castor és Pollux testvéreire. Ez ünnepet a papság szívesen átvette, mivel a tyúkok az időtöltést tojások s így a tojás tojásokra is ki volt terjeszthető.

Bizonyos szerepet a tojás különben már az emberi nem legelsőbb történetében is játszott. A hinduk szerint például tojásból jött létre a legelső lény. Mint a hagyomány elmondja, a tojás két darabra repedt, teteje lett az ég, fenéke pedig a föld, s tartalmából képződött az ember. A tojás, mint jelkép hálából való születést jelent, új életet a titokzatos jövőben s könnyen megérthető tehát, mint lett a tojás a keresztény időkben a feltámadás emblema s mért jár kézzel-kézre még ma is, husvét idején. A régi egyiptomiak háláérzéssel ették a tojást azon istennek ünnepein, ki a halál bírájának végítéletét mondta, s a keresztény világ egy része tojást evett husvétban, hálából Isten iránt a Megváltó feltámadásáért. De zsidók, görögök, rómaiak s más ókori népek is használták a tojást vallásos szertartásaiknál. Indiának volt egy mythosza a tojásról és a kigyóról, vagy *anathodaimonról*, Japánban a tojásról és a bikáról, Szíriának a tojásról és a tölgy holdról. Látható ebből, hogy a tojás, mint symbolum, nem szorítkozik csak egy nép hitére.

A husvétú tojások ajándékozása sem egyedül keresztény szokás. Persiában újév napján cserélnek ki színes, vörös, sárga, kék tojásokat. Magában a római és görög egyházban igen régtől fogva volt népszerű ez a szokás, és így ment át minden modern nemzet életébe, különböző módosulásokkal. Így például Olaszországban a gyermekeknek képezi különös kedvtelését a husvétú tojás. Mohából csináltak fészkekbe rejtik a tojásokat s aztán eldugják a kertben vagy a házban s a gyermekek egy adott jelre keresésére mennek. Németországban kiküldik a kicsinyeket, hogy nézzék meg a tojásokat, melyeket a nyul rakott, mert rendszeren a fészkekbe tyúk helyett kitémőtt nyulak tesznek. Ez is husvétú hagyomány, mely azzal az általános hittel állhat összefüggésben, hogy a nyul márcziusban megbolondul. Angliában és nálunk a ticcseles, vagy dunántúli «kókányozás» járja, mely alkalommal sok tapasztalatlan sülő emberket szednek rá az ertettebb kamazsok az előre elkészített fa-tojással. Végül az oroszok is hordanak magukkal ily alkalomkor színes vagy aranyozott tojásokat, még pedig a legelőkelőbbek úgy mint a középosztálybeliek, s ezeket «Christus Voskris!» (Krisztus feltámadt!) üdvözlések közt ajándékozzák el egymásnak.

Ujabb a husvétú tojásokat a műipar is felkapta s a legcizibb cukor- és diszmit-tojásokkal árasztja el a husvétú piacot, melyeknek foraktárak Páris és Bécs. Ezek az utánzó papír maché-ból, cukorból, csokoládéból, fából, elefáncsontból és érezből a legkülönbözőbb változatokat mutatják, mindenféle nagyságban s bársonnyal, selyemmel, aranyozással, sőt nehégyongyels drágakövekkel is gazdagon ékítve. Néha hosszabban, máskor tetűkön nyulnak s belől hol hasznos női pipere-eszközöket tartal-

maz, hol pedig játékszerű látványosságokkal groteszk-alakokat, miniatúr-csatatereket katonákkal, legújabb találmányú fegyverekkel, tárgy- és állat-alkalakkal, Noé-bárkákat, madárfészkeket, velő-czipédeket és vasutakat, épületeket, állatseregleteket s mindenféle büvészi fogásokat mutatnak. Párisban e csecesbecsék «veufs de piques» néven különösen kedveltek s a legemlékezőbb kombinációkban állítják össze, mint a hogy például a Szédán utáni időkben III. Napoleon torzalakját foglalták magukban, de az angol királyi család pártfogó kezdeménye Londonban is széles körű elterjedést biztosított a disztójások különféle fajtáinak.

Rómában a husvétot megelőző szombaton 11 órakor minden harang megkondul, a keresztetek leleplezteknek, s a pápa, a bibornokok és a papok gyászruhákat díszöltözettel cserélik föl. Harangok szólnak, trombiták harsognak s mőzsarak dörögnek el a levegőbe. A szent Péter templom 12 órai miséje után a piac néppel telik meg, mely a pápa áldását jött megnézni. Középen a katonaság áll sor, csillogó szuronyokkal és csákokkal. Kocsik robognak le és fel szünetlenül. Fent a szent Péter templom nagyszéri dómja, alant a tég tér közepén az ünneplés obeliszkekkel, mely körül végtelen néparadat hullámzik. Campagna és hegyi parasztok, csuklyás és vasbotos zárandokok, piros, kék és barna napernyők s az apécák fehér káncsái tarka színvívűleket képeznek, végre az óra út, a messze balkonon, fényes egyenruhás alakoktól körvezeve arany trónján, fehér ruhában felülnek a pápa, a mint kezét a dásra terjeszti ki. Minden elcsendesül, a nép letérdel és imádkozik, a katonaság szintén; azután megszólalnak az ágyuk és a harangok, fehér papírszalagok szállingóznak, mint hópehelyek a levegőben. Ezek a bűnbocsátó-csodulak, csak egy föli magát a nép utánok. Végre a pápa újra fölmelkedik, újra áldását adja, jobb kezét, három kinyitott ujjával, ide-odamozgatva; még egyszer keresztet vet s aztán kíséretével együtt visszavonul.

KRESZCZIMIRA ÉRKEZÉSE.

Az «István király» operából.

Eredeti dalműirodalomunknak majdnem egyetlen képviselője Erkel Ferenc. Doppler óta csupán Sárosi (Schauer) Ferenc lépett föl párhuzamosan Erkel mellett Atalájával, de ez a dalmű annyira Wagner irányában van irva, hogy magyar szerzője dacára sem tekinthetjük nemzeti operának. A régebben a nemzeti színházban bemutatott kísérletek, mint például Császár «Kunok» című dalműve is csak szerzőjük után, de nem stílusuknál fogva nevezhetők magyar operáknak.

Erkel Ferenc egy-egy új dalművét tehát mindig a legnagyobb érdeklődés fogadja. A «Hunyadi László» és «Bánk bán» szerzője népszerű nemcsak az ország határai közt, hanem ismeretes a külföld zenekedvelői előtt is, bár dalművei közül egy sem került még színre a külföldi színházakban. Bánk bánigérték a bécsi operaházban, de ez csak ígért maradt.

Az «István király», mint a részletes bírálat már kifejtette, nem folytatása annak az iránynak, melyet a «Hunyadi László» megkezdett s melytől a nemzeti magyar opera megteremtését vártuk. De mindenesetre jelentékeny számot tesz különben is nagyon csekély számú dalműveink között.

Az operaház, melynek István király volt első újdonsága, fényes kiállítással hozta színre a dalművet. Az új ház, nagy terjedelmű színpadával, a modern színházak haladott technikai berendezésének segítségével képes a diszletek elhelyezését illetőleg Európa bármely nagy színházával versenyezni. Az «István király» opera diszleteinek szépsége és jelmezeinek fényessége is díszre válhatnék a világvárosok első operaszínházainak.

És nagyon méltó, hogy egy eredeti dalművet a lehető legfényesebben mutassunk be a közönségnek. A modern színházban megköveteljük, hogy egy mű a belbecséhez és jelentőségéhez mért külső alakban jelenjen meg. Nem oly mellékes dolog ez, mint azt sokan gondolnak. A diszletek és jelmezek rendkívül felköltik az illuziót, segítik a képzelmet, hogy beletalálják magát a jelenetbe, a jelenet korába, mely a színpadon végbemegy. Minden színműi irodalmi termék csak akkor teljesíti igazán

hivatását, ha belbecse mellett bizonyos fokú külső hatást is képes elérni. S a külső hatásnak egyik legfőbb kelléke a szép és hű díszlet.

A díszletek illetőleg, mint már említettük, az operaház valóban remekelt. A bemutatott kép azt a jelenetet ábrázolja, melyben Kreszczimira, a horvát király leánya megérkezik Esztergomba, Szent István király udvarába.

A háttérben a Duna látszik, a partjait övező hegyekkel. Az előtérben Esztergom vár-épületei, a szabad tere balról a királyi sátorral, jobbról a kápolnával, melyben a várt menyasszonynak Imre herczeggel való esküvőjének kell végbe mennie.

Ez a kép, nemcsak a díszletek szépségénél, hanem a csoportok festői elrendezésénél fogva is nagyon hatásos. De a történelmi hűség ellen nem egy kifogást lehet tenni. Különösen a jelmezeket illetőleg. Nem állanak ugyan nagy számban rendelkezésünkre oly minták, melyek után az azon korbéli jelmezeket készíttetni lehetett volna, de azt tudhatjuk, hogy Magyarország ezimere nem felelt meg a mai cizmernek, melyet az apródok ruháján himezve láttunk. A díszítésül használt zászlók sem felelnek meg Szent István korának. De utóvégre ezek oly hibák, melyeket könnyen lehet észre nem venni. A szoros történelmi hűségét különben nem kell minden esetben szigorúan megőrizni a színpadon.

De tekintünk vissza az említett jelenetre. Esztergom várának terére Péter (Bignio) most hozza Kreszczimirát (Reich Irma), a kire rámutat az udvar előtt, a ki képpünkön e perczben lép ki a partra. A királyi sátorból Gizella királyné (Risley Lélia) fia menyasszonya elé siet, már a lépcső alján áll, míg István király (Odry) utána jön a lépcsőkön. Imre herczeg (Pauli) a lépcsőzet sarkán elfordulva áll; szüzi fogadalmat tiltja, hogy megnézzé menyasszonyát. Hátra vonulva áll Sebők (Gasi), előtte a három német lovag: Hunt, Pázmán és Venczellin. Átellenükben a három Árpád-herczeg: Béla, Géza, Levente. Az udvarhölgyek hódolva fogadják a horvát király leányát, ki előtt apród lépdel az István királynak hozott ajándékokkal.

Ezt a jelenetet, mely a második felvonásban történik, a «Vasárnapi Ujság» számára Dörre Tivadar rajzolta le a előadás közben; az operának e jelenetben működő művészei mind fölismérhetők.

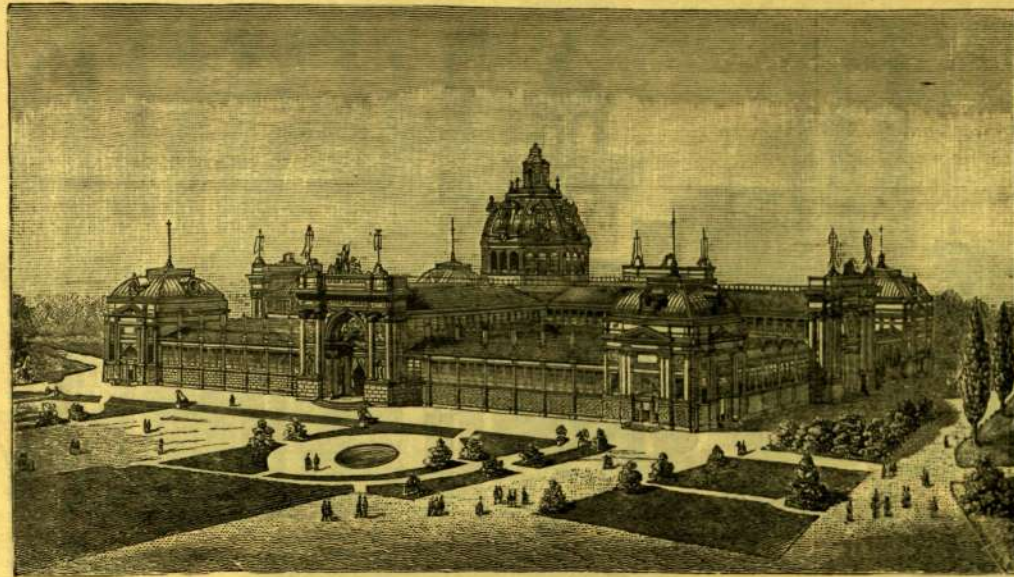
E jelenetet azért választottuk, mert a legszebb, legsikerültebb és legdíszesebb képe az operának.

A többi díszlet szintén igen szép. Így az első felvonásban a királyi terem, mely azonban kissé túlzott nemzeti, a mennyiben a gerendák is nemzeti színre vannak festve. Az esztergomi kép mellett a legszebb a harmadik felvonás erdő-díszlete. Egy sötét tölgyfaerdő mélyében a pogány valláshoz hí maradt magyarok tartják isteni tiszteletüket.

Iromba, pogány rovással beirt kő az oltár, melyen az áldozat-tüzet égetik. A pogány magyarok csoportja szintén festői látványt nyújt. Az utolsó kép István király hálóterme, melyben, ágyán pihenve, Magyarország jövő sorsát látja álmodó szeméi előtt elvonulni. Ezek a ködképek azonban zavarják a dalmű fényes képeit; megzavarják a dalművön át érdeklődésre keltett illuziót. Négy kép jelenik meg István előtt: Ába Sámuel trónra jutása, az aranybulla kihirdetése, Mátyás király bevonulása Buda várába (mely a legjobban sikerült a négy ködkép között) és Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésen, midőn a magyar nemesség «Vitam et sanguinem» felkiáltással a trón megmentésére fölesküsznek. Mind e képeket fölülmulja az, melyet Dörre Tivadar oly sikerlten vetett papírra s a mely mindazoknak, kik az operát látják, kedves visztalás lesz.

KÖRÜLTÉKINTÉS A KIÁLLÍTÁS TERÜLETÉN.

A május 2 án megnyitandó országos kiállítás napról-napra jobban kibontakozik a félig készült állapotából, úgy hogy külső alakja már most is kivehető. A mi még hátra van, az csak egyes kisebbszéri pavilonok föllátása s a nagyobb épületek külső díszítése, no meg a kiállítandó tárgyak kibontása és illető helyükre tétele, úgy hogy bizvást remélhetjük, hogy a megnyitás napján minden szépen el lesz

Az országos kiállítás iparcsarnoka.

takarítva, a mi a kedvező benyomást csökkenthetné.

És már az eddigiek alapján is bátran állíthatjuk, hogy Olaszország tavali Turinban rendezett kiállítását kivéve, egy országos kiállítás se volt még, mely a miénkénél akár teherjedelmén, akár gazdagságára meghaladná. Nem is említve a kisebb államok újabb kiállításait, melyeknek beépített, illetőleg fedett területét kétszerte is meghaladja a miénk; az épületek és a kiállítók számára tekintve a mi kiállításunk meghaladja Alsó-Ausztriát, melynek 24 ezer □ méternyi területen csak egy nagy épülete — a világkiállítási rotunda — s 1500 kiállítója, — Belgiumt, melynek egy fő, 3 nagyobb épülete és 28 pavilonjában 5300 kiállítója, — Svájcot, melynek 3 főépületében és 31 pavilonjában 4800 kiállítója, — a rengeteg Oroszországot, melynek egy fő, öt nagyobb épületében és 38 pavilonjában 4300 kiállítója volt, — a mennyiben az országos magyar kiállítás négy fő, tíz nagyobb épületében és 86 pavilonjában 65 ezer □ méternyi fedett területen mintegy 8000 kiállítója lesz, melyből 1500 kiállítója Horvátországra esik.

Ha tehát nem a nemzetközö, hanem az országos kiállítások méreteit alkalmazzuk, nincs okunk szégyenleni rangunkat a kulturépek sorában, melyek legtöbbje kicsinylőleg tekint le reánk, fél Ázsiának nevezi hazánkat s az ipari tevékenység tekintetében tagadja, hogy a magyar versenyre lenne képes az előhaladott népekkel s nem engedi, hogy magyar ember egyebet is tudjon gyártani, mint fakilincset, egyebet is tudjon kezelni, mint acél-ková-taplót.

Mert tudnunk kell, hogy az országos kiállítás hazánk gazdasági és ipari fejlettségének kívánván tükrözni: a mi itt kiállítva lesz, az mind a magunk emberségéből kerül ki. Azt akarjuk, hogy ismerjen meg már bennünket a külföld olyanoknak, a minők valóban vagyunk, nem pedig olyanoknak, a minőknek rosszakaróink kiadnak; de kívánt azt, hogy ismerjük meg magunkat végre önmagunk is s ne futkossunk a külföldre meg olyanért is, a mit ép oly jó minőségben, ép olyan áron megvásárolhatnánk.

Debreczeni csárda.

hazai forrásból is s nem lennénk idegenek adófizetői.

A hazai munka gyűjteményes kis világa lesz tehát a kiállítás. A mit a mezőgazdaság, ipar, oktatás, művészet terén megtudunk alkotni, az ki lesz állítva. Csak egyes osztályok vannak főtartva a külföldieknek is, és pedig azok, melyekben saját állapotunknak a külföld fejlettebb államaival összehasonlítása kívánatos. Így pl. az állatkiállítás a világ minden kiállítója számára nyitva van, úgy szintén a gazdasági gépek osztálya is. Azonfölül lesz egy nemzetközi csarnok szabadalmazott külföldi találmányok, hajtó- és dolgozó gépek, kisipari szerzőmők, továbbá gazdasági és kerti magvak, takarmány- és trágyaanyagok számára. Az állatkiállításnál talán sikerülni fog fölnyünköt is bemutatni más nemzetek fölött s ezzel magunkra vonni a külföld figyelmét, a többi osztályokban pedig akadhatsz oly tárgyra, melyet használnal fordíthatunk a magunk javára.

De a kiállítás nagy zűbe kizárólag a magyar produkció termékeiből fog kikerülni, és hogy az nem lesz olyan csekélység, a milyenek ellenségeink kicsinylőleg vagy saját bátortalanúságunk hiszi, mutatja nemcsak a kiállítók nagy száma, de még inkább a kiállítandó tárgyak tömege, mely sűrűn, tán nagyon is sűrűn fogja lépni a 300 ezer □ méternyi bekerített területet, melynek minden talpalatnyi földje föl van használva a kiállítás céljaira.

A három főcsoportra osztott kiállításhoz tartoznak: a mezőgazdaság, mezőgazdasági szakoktatás és kertészet osztálya s bele tartoznak az élő állatok, állati termelvények, erdőszet és erdőszeti szakoktatás, bányá- és kohó-ipar, vegyészeti ipar, élelmi szerek, borok és szeszes italok, agyag- és üveg-ipar, vas- és fém-ipar, fa-, bőr-, papír-, szövetipar, butor-, arany-, ezüst-, ékszeripar, sokszorosító műipar-, hangszér-, tudományos műszer-, építési-, jármű-, gép- ipar, közlekedési eszközök, hajózás és tengerészet, honvédségi felszerelés, közoktatás, képzőművészet. Ehhez járul még a műipari részeti tárgyak és a segédművészetek műszereinek külön csoportja, valamint a kertészet, gazdasági termelvények, tejjgazdaság és marhatenyésztés időszaki kiállításai.

Érdekes része lesz kiállításunknak még a mezei állatok külön pavilonja és a keleti pavillon, mely a nyugatról érkező vendégek előtt a kelet tündérvilágát tárja föl. Románia, Szerbia, Bulgária és Törökország állítják itt ki háziiparuk, mezőgazdaságuk termelvényeit, nemzeti viseleteiket és egyéb speciálisait.

Szóval, a ki a kécskeméti, szegedi és székesfejvári kiállítások után tekintni meg a budapestit, meg lesz lepetve a nagy különbségtől, melyet azok és a jelenlegi közt tapasztalni fog. Sőt a ki az 1873-ki bécsi kiállítást látta, arra sem lesz ez a miénk levő hatás, ha meggondolja, hogy az nemzetközö, hogy az világkiállítás volt, melyre a kulturnemzetek mindegyike föl volt hívva a versenybe, — míg ez csak országos kiállítás, a hol nem akarunk egyebet, mint megismerkedni a saját termelő-képességünkkel és annak tényezőivel.

Későbbi alkalomra tartjuk föl, hogy az or-

szágos kiállítás külső képét vázoljuk. Azért nem ismertetjük ez alkalommal a kiállítás területét sem összeségeben, sem jelentékenyebb részleteiben. Mellőzzük tehát a kiállítás központját, a 14 ezer □ méternyi területet borító kupolás iparcsarnok tüzetest ismertetését, csak egy vázlatos kis rajzot mutatunk be róla előlegesen; mellőzzük a képzőművészetek gyönyörű csarnokát, a főváros pavilonját, a királypavillont stb., melyek mint szilárd anyagból emelt épületek a kiállítás után is meg fognak maradni s különböző célokra szolgálhatni, — így például a nagy iparcsarnok gyönyörű téli kert és palma-ház lesz, melyet a szomszédban bugyogó artézi kut meleg vizével fűtve páratlanul lehet tenni egész Európában; a múcsarnok talán a házi iparnak lesz állandó muzeuma, — csak mutatóba közlünk most néhány képet a kiállítás egyes részeiből.

Az igazgatósági helyiség a főbejáratról balra felé volt a kiállítás első épülete, melyből a többinek építését intézték. Szilárd anyagból készült tetszetős épület az is, emellett, a közgazdasági miniszter és államtitkár, a kiállítási sajtó-iroda, az igazgatósági tanácssterem és hivatalhelyiségek számára berendezett termekkel és szobákkal. Ez épület körül most élénk nyüzsgés-pézség van, folyton járnak kelnek benne a kiállítók, jurystatók, látogatók, hivatalnokok stb. Ez épület szintén állandóan meg fog maradni továbbra is.

A mezőgazdasági csarnok rengeteg nagy épület, mely egy méreteivel, mint előkelő stíljével és izlételjes csinjával, egyike a világ legjobb és legnagyobb faépületeinek s nemcsak a mezőgazdaság fontosságát jelzi hazánkban, de tanujele annak is, hogy monumentális épület emelni fából is lehet. A magyujtemények csoportosítása itt már megkezdődött s szorgalmasan dolgoznak az állványok és szekrények föllállításán. A csarnok előtt gyönyörű kis műkertészeti részlet látható, gróf Zichy Ferenc és a diószegi vinczellérképeze faiskolájából került gumölcsfa csemétékkel, melyeket művészi alakításuk tesz feltűnővé. Látni itt gula-, orsó-, kehely-, legyező-, szegély-gömb-, lantlokra nevelt fák, sőt olyanokatis, melyek a király monogramját, az ország címerét mutatják. E fászkák tele vannak gyümölcsruigyekkel s nem utolsó látvány lesz rajtok az érő termés.

Egyik legérdekesebb épülete a killitáznak a hatalmas erdőszeti pavillon, mely szintén egészen fából épült, s kivülről fakéreggel van burkolva. A németalföldi izlésben készült épületben tágas terem van körülött karzattal. Merészen kiemelkedő tornyában csigalépcső vezet a felső karzati, honnan, mint a kiállítás té legmagasabb megközelíthető pontjáról — az iparcsarnok 48 méter magasságú kupulájára följutni nem lehet — gyönyörű kilátás nyílik a főváros páratlan szép vidékének innen belátható mind a négy részére, magára a kiállítási területre, ugyszintén a fővárosra is.

Az egészségügyi pavillon szintén a nagyobb alkotás faépületek közé tartozik s előre láthatólag élénk látogatóközé tárgya lesz.

Parasztház nem csak egy lesz a kiállításban, hanem a különböző vidékek szerint több is, mindenik a maga vidékének szokásos építési módorában. Ezuttal csak a debreczeni csárdát mutatjuk be, mely a déli harangszóra, mikor a munkát egy órára megszüntetik, már most is úgy tele lesz néppel, mint a méhes kaptár. A munkások mind ide gyűlnek ebédelni.

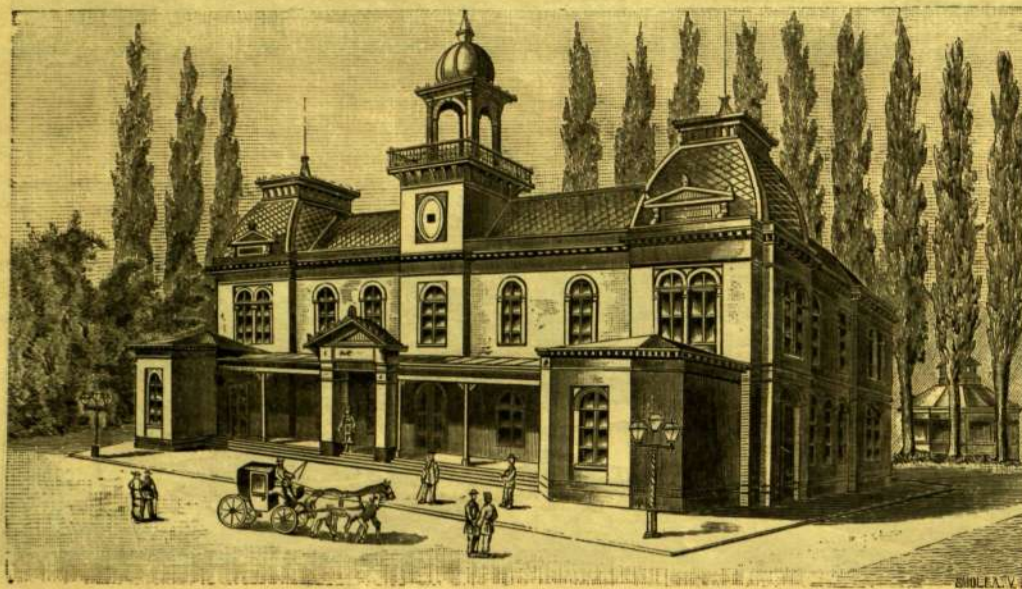
A lázas tevékenység, melyet a kiállítási terület minden részében tapasztalunk, mintha a földből varázsolná elő az emberi elme és kez műveit, szemünk előtt látszanak születni azok s igérik a tarka és változatos, de mégis összhangzatos kép elkészültét a kellő időre.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

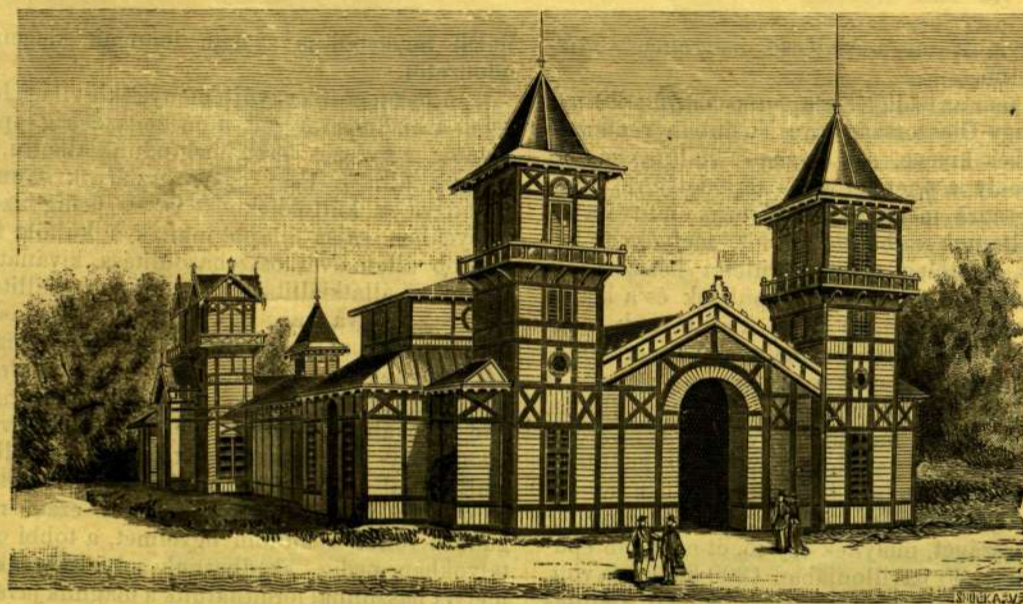
Régi magyar könyvtár, második kötet, 1473-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok kézikönyve; írta Szabó Károly, a m. t. akadémia tagja. Kiadja a m. t. akadémia.

Az irodalom történet, a könyvészet buvárlói és barátjairól ismerik Szabó Károly «Régi magyar könyvtár» című műve első kötetének nagy becsét. A magyar nyomtatványok lajstromozvákat abban, a rikábbakkal a könyvtár megjelölésével, a hol találhatók. Most a derék tudós azokat a nyomtatványokat szedte lajstromba, melyek hazánkban nem magyar nyelven je-

A BUDAPESTI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEI.

Igazgatósági épület.

Mezőgazdasági csarnok.

lentek meg ugyanazon időben. A magyar nyomtatványok és kötetek száma Szabó összeírásában 1793, de ezek összeállításra óta a tett fölfedezések majdnem 2000-re egészítik ki. A nem magyar nyomtatványokból Szabó 2452 darabot derített ki, számára nézve tehát többet, de értékre és terjedeleme nézve ezek közelítőleg sem versenyezhetnek a magyar könyvekkel. Sok közülük egy-két lapra terjed, s a XVI., XVII. századi magyar művek tudományos értékének messze mögötte maradnak, többnyire iskolai vita-iratok és értekezések. Szerzőik, az egy Honter Jánost kivéve, sem vetekedhetnek oly nagyhatású irókkal, mint Heltai, Dávid Ferencz, Melius Péter, Telegdi Miklós, Pázmány Péter, Szenci Molnár Albert, stb. De a többnyire csak egy-két példányban fennmaradt apró nyomtatványok nagy tömege egyházaink s iskoláink történetéhez, tudásaink s iróink életrajzához nevezetes adalékokat szolgáltat és a XVI. s XVII. század műveltség-történetének megírója figyelmen kívül nem hagyhatja. A tudós szerző óhajtja, hogy egy harmadik kötet is készüljön, a magyarok által külföldön kiadott nem magyar nyelvű nyomtatványokról. A 754 oldalra menő nagy kötet ára 4 frt 50 kr.

A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra, b. *Eötvös József* nagy munkájából Ráth Mór (harmadik) új kiadást rendez, három kötetben, vagy 16 füzetben. A mű előfizetési ára 8 frt, füzetenkint pedig 25 kr. A tevékeny könyvkiadó a következő sorokkal ajánlja a munkát a művelt magyar közönségnek:

Midőn ezen nagyhirű mű először megjelent, az egész művelt világ figyelmé felé fordult; szerzőjét a legnagyobb írók sorába helyezték, sőt Laboulaye «l'état et ses limites» című művében azt mondja, hogy az emberiség problémái magasabb szempontból vannak benne tárgyalva, mint Stuart Mill dolgozatában. A XIX. század eszméinek javításán a boldogul szerző 1870-től mindaddig dolgozott, míg a halál körülbelül kiragadta; — ez volt utolsó nagyobb irodalmi foglalkozása; ezen mű tekinthető legbecesebb irodalmi hagyományának. Több mint 10 éve, hogy a második kiadás is teljesen elfogyott. Az előfizetési ár (8 frt), két 4 frtos részletben is beiktatható; a második 4 frtos részlet a harmadik kötet megjelenése alkalmával.

A Franklin-társulat által kiadott s Gyulai Pál által szerkesztett «Olasz könyvtár»-ból ismét több füzet hagyta el egyszerre a sajtót, gyarapítva az életre való s hézagot pótló derék vállalatban már eddig is oly nagy számmal megjelent jobbnál jobb művek hosszú sorát.

A most megjelent füzetek közül a 182-ik About Edmond érdekes kisebb regényt tartalmazza: «A csanakfajú ember»; francziából fordította Fái I. Béla, ára 50 kr. — A 183. kis füzet nagyon érdekes irodalomtörténeti dolgozat Neményi Ambrustól: «A francia forradalom hírlapjai s hírlapírói», öt fejezetben összesen csoportosítva s elevenen és szellemesen rajzolja; ára 30 kr. — 184. Boileau híres tankölteménye a «Költészetről», Erdélyi János jeles fordításában, mely először a Kisfaludy-társaság egy régi s ma már nem is kapható kötetében jelent meg. Ára 30 kr. — 186. «Két házaspár», Picard elején (tudtnak nálunk még nem adott) vigjátéka — Csiky Gergelytől fordítva. Ára 20 kr. — 186. «Kín László», a jó öreg Dugonicsnak ma már csak irodalomtörténeti érdekel bíró szomorujátéka négy szakaszban, Dugonics s «szomorú történetet» egy német drámából alkalmazta magyar színré; ő mindent magyar ruhába szerettet öltöztetni, így az ó-angol Elfrida mondatát is, mely a darab tulajdonképeni tárgya. A jelen kiadásnak különös érdekét kölcsönöz Heinrich Gusztáv terjedelmes bevezetése, melyben az Elfrida mondatát s annak különböző feldolgozásait kimerítően s igen alaposan tárgyalja. A füzet ára így is, bár 224 lapra terjed, csak 40 kr. — 187. «Turgenyev vadászrajzai». A legelvezetesebb, igazi költői szellemű olvasmányok egyike a világirodalomban. Országból fordította Csopely László (615 lap) ára 1 frt 20 kr. — Végre 188. «Aurélia Nemi», Theuriet-nek talán legérdekesebb s legértékesebb kis regénye; ára 60 kr. — Igazi olasz könyvtár, annál inkább, mert igazi jó könyvek!

Magyarország függetlenség harca 1848—49-ben. *Gélicz Rikárd* tábornok nagy művéből a 15—16-ik kettős füzet hagyta el a sajtót, s ezzel a második kötet be van fejezve. Mellékletül a magyar honvéd lovasság színezett képét közli. Egy füzet ára 30 kr.

Kölcsey Ferencz élete és művei, írta Jancsó Benedek, kiadja Aigner Lajos. Szorgalmasan, türelmesen összegyűjtött és gondosan feldolgozott adatokkal kísér végig egyik jelesünk pályafutását a politikában, a megyei életben, a szónoklatban, az irodalomban, a kor találó rajzával is kiegészítvén. A munka igen terjedelmes, 337 sűrűn nyomtatott oldalt foglal el. Kölcsey életének nagy köréből az irodalmival foglalkozik legbővebben, a nélkül, hogy hézagosan hagyja nyilvános működésének többi szereplését is.

Az érdekes és lelkiismeretes fáradsággal irt munka ára 2 frt.

Orvénny a révben, regény, írta G. Büttner Julia, ki egyik jó tollú írónőnk s a mese szövéséhez és az előadásához finom érzékkel irt. Új műve Aigner Lajos kiadása s ára 1 frt 50 kr.

Zeneművek. Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésében megjelentek: «Boka kesergője», régi magyar hallgatósági, csárdással, hegedűre és zongorára szerző Zsadányi Armand. A füzet Bartalus Istvánnak van ajánlva s ára 1 frt. «Pogodi-polka» a két savoyard leány» című énekes színműből, szerző s Pálmai Ilka asszonynak ajánlja Bánfi Sándor. «1885-iki Nefelejts csárdás» szerző Bugyi Ferencz, zongorára alkalmazta Balázs Kálmán, ára 80 kr.

A nemzeti színházban márcz. 29-ikén került először színré Somló Sándornak a szegedi színtársulat tagjának «Első szerelem» című vigjátéka, melyet harmadéve a gróf Teleki-alapítvány 100 darab aranyos jutalmában részesített az akadémia. Az idén ismét ő nyerte meg a 100 aranyat «Ovid» című vigjátékával. Az «Első szerelem» nem feltétlenül dicsegetéssel nyerte a jutalmát. A színpadra pedig tetemes változtatásokkal s javításokkal jutott. Hatása szerény maradt így is, mert a vigjátékban van ugyan lyrnai díszítés, csinos nyelv, gördülékeny vers; hanem drámai csontozata gyöngye, meséje kevés, az alakok csak korvonalakban festvők. Mint első kísérlet iránt a közönség sok jóakaratot tanusított, és a szerzőt néhányszor kitapsolta.

A régi görög világ regényes multjába van visszavéve a vigjáték története. Korinth királyja meggyűlölvén a nőket, fiát Leandert a világtól, főképp a nőktől elzártan nevelteti. Mi sem természetesebb, minthogy végre mégis meglasson egy lányt s beléseressen. Ez Aglaja, Larissa fejedelemnek leánya és szintén nem tudja, mi a szerelem. A második felvonás nyújt bő alkalmat, hogy mind kettőn megismerjék. Bonyodalmat egy fától okoz, mely a papok szerint büvös erejű és Larissa fejedelemnek sorsa ettől függ. A fátolt Aglaja hordozza, de Leander elrabolja tőle. A fátólt mindenütt keresik, végre pedig Leander ösztösképi, bebizonyítandó, hogy annak semmi varázsa ereje nincs. A vigjáték sok apró részecskéből van

összeállítva, s ez egészben az első szerelem rajongásai és pásztori jelenetek foglalják el a legnagyobb tért.

A szerepek a legjobb kezekben voltak. P. Márkus Emília és Mihályfi az ábrándosságot bensőséggel fejezték ki; Fái Szeréna a szenvedélyes Irist hatással személyesítette; Prielle Kornelia és Szigeti József a meleg kedélyű öreg pásztor-párt, Vizvári, Sántha, Újházi, Földényi pedig a vig alakokat.

Az arany ember, Jókai színműve, Bécsben a 24-ik előadásával 40,000 frtot jövedelmezett. Eddig 37 német színpad szerezte meg előadási jogát.

Uj színmű. A nemzeti színház drámaírói bizottsága «Osz és tarasz» című egyfelvonásos eredeti vigjátékot fogadott el. Írták Hevesi József és Hetényi Béla, kikről nem régebben is adtak elő a nemzeti színházban egy-felvonásos vigjátékok.

A pécsi székesegyház falfestményeinek készítését, hir szerint, egy németországi művészre bízták. E hir következtében a képzőművészeti társulat választmányára, gr. Károlyi Tibor elnöke alatt, e hó 2-án ülést tartott, s egyhangulag elhatározta, hogy az ügyben fölterjesztést intéz a kultuszminiszterhez.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia márcz. 30-iki ülését (Hunfalvy Pál elnöke alatt) két nyelvészeti értekezés töltötte be.

Tilly Iván, a buzgó hellenista a mai görög irodalom nyelvészeti mozgalmait ismertette, felsorolva több munkát, melyek a görög nyelvre vonatkoznak, egyszersmind szót az ezekről megjelent kritikákról és maga is többfelé megjegyeztetett. Vámbéry Armin hívta föl ezután az akadémia figyelmét egy fiatal orientalista török tájnyelvi tanulmányára. Thury Józsefnek «A kasztamuni-i török nyelvjárás» című dolgozata ez. Vámbéry legelőször is a mapán mutatta meg, hogy hol van Kasztamuni és környéke: Kisázsiaiban a Fekete-tenger alatt. A figyelem általában a konstantinápolyi török nyelvvel szert foglalkozni; a kisázsiai török nyelvjárás alig talált még méltatásra, s el lehet mondani, hogy Thury írta a kisázsiai tájbeszédéről az első alapos fejtegetést. Nyereségnek is tartja ezt a török nyelvészeti irodalomra. Vámbéry bevezetőleg azt is hangsúlyozta, hogy miután a finn-ugor nyelveket már

A BUDAPESTI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEI.

Erdészeti pavillon.

Egészségügyi csarnok.

régen tanulmányozzák, nemzetünk őstörténete és nyelve érdekében nagyon kívánatos, hogy a török nyelvvel is behatóan foglalkozunk. Ezek után Thury József értekezéséből olvasott fel részleteket, kiemelve, hogy a csakis szorosan szakembert érdeklő munka inkább nyomtatásban teszi meg hatását.

Akadémiai tagajánlások. A tud. akadémia szabályai szerint a tagajánlásokra az ajánlások márczius utolsó napjáig adandók be. Az akadémia egyes tagjainak ez ajánlásból választanak aztán az egyes osztályok, legvégül pedig az osztályok ajánlottjai közül a nagygyűlés. Az idei tagajánlások következők.

Az első osztályban (nyelv- és néptudomány) levelező tagokul id. Szinyeyi József egyetemi könyvtárőr; dr. Halász Ignác székesfehérvári realisk. tanár; dr. Pasterner Gyula egyetemi magántanár; Rákóczi Jenő Kisfaludy-társasági tag; — külső tagul Taine Hippolit a francia akad. tagja és dr. Wurzbach Constantin, a «Biographisches Lexicon» írója ajánlatnak.

A második osztályban (történelem, jogtudomány) tiszteleti tagokul dr. Pauller Tivadar, Ipolyi Arnold rendes tagok és báró Kemény Gábor lev. tag; — rendes tagul Deák Farkas lev. tag; levelező tagul Concha Győző kolozsvári egyetemi tanár; Felmér Lajos kolozsvári egyet. tanár; dr. Földes Béla egyet. tanár; Hegedűs Sándor országgyűlési képviselő, dr. Lányczy Gyula egyet. magántanár; Lehoczky Tivadar munkácsiai archaelógus; Lipp Vilmos gym. igazgató; Lukács Béla országgy. képviselő; Marczali Henrik egyet. magántanár; dr. Márki Sándor fő-reális tanár; dr. Öreg János főgym. tanár; Timon Ákos jogakad. tanár; dr. Wlassics Gyula állam-ügyész; — külső tagul Vitkovics Gábor, belgrádi főisk. tanár s szerb tudós társasági tag.

A harmadik osztályban (természettudomány és matematika) rendes tagul Kerpely Antal lev. tag; Krenner József l. tag; — levelező tagul Fabinyi Rudolf kolozsvári egyet. tanár; Gothárd Jenő astro-physicus; Heller Agoston főrealisk. tanár; Hermann Emil bányászati és erdészeti akad. tanár; Janka Viktor nemz. muzeumi növényvárt. ör; dr. Klug Nándor kolozsvári egyet. tanár; Schulek Vilmos egyet. tanár; dr. Staub Mór tanárképzőzet. tanár; dr. Wagner László műegyetemi tanár, — végre külső tagokul Wolf Rudolf és Oppolzer Tivadar ajánlatnak az akadémia egyes tagjai által.

A régészeti társulatnak érdekes ülése volt a mult hó utolsó napján.

Havas Sándor terjesztette elő *Arpád sírjának* nyomozására irányuló kutatásairól az eredményt. Anonymus szerint Arpád a Fehéregyháznak nevezett templomnál temették el. Havas meggyőződése, hogy Fehéregyháza Ó-Budán a ma Kis-Czellnek nevezett remetehegyi magaslatján, illetőleg ennek az esztergom-bécsi utra hajló lejtőjén kereshető. Havas Sándor Budapest főváros közönsége bizta meg az 1882 febr. 8-iki közgyűlésen azzal, hogy római régészeti ásatai között Fehéregyháznak esetleg még fennálló romjait is igyekezék fölfedezni. Fehéregyháza hullótéről meggyőződését Nagy Lajos királynak 1355-ben kelt, az ó-budai birtok becsesrelése alkalmából készített határjáró okmányából merítette. A határjáró okmányjegyes pontjait nyomról-nyomról követve jutott az eredményre. Előadását érdeklő hallgatták és megjelénzték.

Herman Ottó előadása is közérdekű volt, a magyar halászatban mutatkozó és maradványokra. A legváltozatosabb alaku halászatú eszközök nagy tömegét mutatta be, többek között egy Szeged táján használatban levő «kutyogató» nevű eszközt, melynek az a célja, hogy a vízbe ejtve kurutyoló hangot adjon; ily módon aztán a békát sejtő nagyobb halak könnyen hálába kerülnek. Asztrakánban maiglan is hasonló módon fogják a halat. A magyar halászatú eszközök tanulmányozására arról tesz tanúságot, hogy azok a czélszerű forma iránti ritka érzékkel készültek. Némelyikük Siamra vezethető vissza, többekben határozott római befolyás mutatkozik. Tárgyával összefüggésben szót a magyar korcsolyákról, evezőkről, nádvagókról, melyeknek szerkezetéből ethnografiai következtetéseket vont le. Herman a magyarországi halászat terén tett gazdag tapasztalatait terjedelmes munkában fogja közrebocsátani.

Az írók és művészek társasága márcz. 29-iki közgyűlése nagy érdeklődés közt folyt le. Tisztújítás volt, s két párt küzdött meg a maga jelöltjei érdekében. Az egyik párt az eddigi tisztviselőket mellett tartotta, a másik párt pedig új tisztviselőket akart választani. Az előbbieket győzték.

Urváry Lajos elnök felsorolta az egyleti és eseményeit, említette Szigizmeti arczképének leleplezését, s az elhunyt tagokról (Frankenburg, Pompéry, Huszár Adolf) is meleg szavakkal emlékezett meg. Az évi jelentés szerint: a körnek 275 tagja van, az

évi bevétel 10,004 frt, a kiadás 7034 frt volt. A jelen évi költségvetést, a kör helyiségének megbővítése és az orsz. kiállítás miatt, magasabb összegekben állapították meg, a bevételt 11,580, a kiadást 11,004 frtban. A választások eredménye következő: elnök lett ismét Urváry Lajos 81 szavattal Pulszky Ferencz 67 szavattal ellenében; alelnökök Huszár Ede, Sipos Antal, ki 84 szavattal nyert Visi Imre 69 szavattal ellen; titkár maradt Dolinay Gyula 91 szóval Pulszky Károly 51 szavattal ellen; igazgatók: Hentaller Lajos és Váraday Antal; pénztárnok Molnár Antal.

A szerb tudós társaság Pulszky Ferenczet, a magyar nemzeti muzeum igazgatóját közelébb tiszteletbeli tagjává választotta.

MI UJSÁG?

A trónörökös-pár visszatért déli utazásából, de ismét utban vannak. *Brüsszelbe* utaznak, Stefánia főhercegnő szülőinek ezüst-lakodalmára. E hó 6-án indulnak, a következő napot Prágában töltik, hogy a Rudolfinomot megtekintésük, melynek megnyitását nem lehettek jelen. Brüsszelbe e hó 8-ikán délután érkeznek s két-három napot töltenek ott. A trónörökös-pár e hó végén *Budapestre* jön, hogy a kiállítás megnyitására jelen legyenek.

Stefánia trónörökös Montenegroból érdekes ajándékot hozott magával. Milena fejedelemné ugyanis egy montenegrói nemzeti öltözettel ajándékozta meg. Ez egy gyönyörű csipkeingből áll, mely fölött az elül nyitott, bíborvörös bársonyból készült s arany és ezüst arabeszkkel gazdagon himzett derék viselik; egy fehér, szintén arannyal himzett, uj nélküli köpeny, mely dus fodrokkal egészen a bokáig ér, sötét faulle szoknya és gyönyörűen dolgozott és drágakövekkel díszített ezüstöv egészíti ki ezt az öltözetet, melyen Stane és Milica montenegrói hercegnők személyesen tüntették ki himzési művészetüket. A trónörökösnek a fejedelem a montenegrói határon Jovicsevics szerdár által nyújtott ezüst kenyér- és sotartókat ajándékozta.

A királyné az Amsterdamban történt sajnós eset következtében elhagyta Hollandiát és nagyobb tengeri kirándulást tett az angol partok felé. A tengeri levegő igen jótékonyan hat a királyné egészségre. Ő felsége legközelebb Heidelbergbe utazik.

Művészeti albumok. Tisza miniszterelnök leányának esküvője alkalmából az országgyűlési szabadlevél párt ékes albumot készítettett, melyet a napokban a párt elnöke Vizsoly Gusztáv és Jókai Mór nyújtottak át a miniszternek. A párt üdvözlő iratát foglalja magában, s ezt Jókai szerkesztette. A kötés művészi és izlées. A szöveg több pergament-lapra terjed az aláírásokkal együtt. Az egyes lapokat Benczur Gyula allegorikus rajzai díszítik. Az ezüst-díszítést Benczur Béla tervei szerint Mátrai Lajos mintázta és Herpka Károly cizellálta. Az üdvözlő irat Tisza Kálmáné szül. Degenfeld Ilona grófnőhöz van intézve.

Tisza Paula kisasszony és Radvánszky Béla báró esküvője napján a főváros előkelő hölgyei díszalbumot nyújtanak át az új párnak. Az album művészi kivitelű cizlappal kezdődik, melyen az ajánlás lesz olvasható. Ezután az alkalmi költemény következik, melyet Szász Károly ir. «Alkalmi napszál» ezim. A többi lapot a névaláírások töltik be. Az albumot az esküvő napján, ápril 15-én az üdvözlő hölgyek küldöttségileg fogják az ifjú párnak át-nyújtani.

Vámbéry és az angol-orosz viszály. Vámbéry hazánkba volt az, ki az angolokat először figyelmeztette a veszélyre, mely az angolok ázsiai uralmát orosz részről fenyegeti. Most, mikor ez csakugyan bekövetkezett, a bécsi angol követség felszólította Vámbéry Arminot, hogy az afgán-kérdésről emlékiratban fejtené ki nézeteit. Vámbéry ennek megfelelt, s az emlékirat valószínűleg már az angol kormány kezében van. Vámbéry az ügyről felolvasásokat fog tartani Angliában.

A «Jogtudományi Közlöny» április 3-iki (14-ik) száma a következő tartalommal jelent meg: Országos törvényszék. Dr. Günther Antal budapesti ügyvéd. — Észrevételek a telekkönyvi törvényjavaslatra. — Törvénykezési Szemle: A vagyonközösség megszüntetésének kérdéséhez. Dr. Oeffner Ferencz ügyvéd. — Vegyes-házassági jogunk. Dr. Daempp Sándor pécsi ügyvéd. — Az 1877: 22. tcz. 11. §-ának 9. pontja. Lengyel Imre hajdusosbóslói kir. aljárásbíró. — Különfélek. MELLEKLET: Curiai Határozatok. — A IX. Magyar Jogászság napirendje.

Magyar-francia biztosító-részvény társaság (Franco-Hongroise) Budapest. A magyar-francia biztosító-részvény társaság (Franco-Hongroise) életbiztosítási osztályához 1885 március hóban benyújtott 458 ajánlat 80,200 frt összegről, és kiállított 426 kötvény 820,500 frt biztosított összegről.

Folyó év január 1 óta 1323 ajánlat 2.457,955 frt összegről lett benyújtva és 1180 kötvény 2.276,830 frt biztosított összegről kiállítva.

HALÁLOZÁSOK.

Gr. FORGÁCH ANTAL e hó 2-án meghalt gácis várában, 66 éves korában. A dűsgazdag főúr a közéletben hosszú pályát futott meg, mindig mint az udvar feltélen híve. A képviselőháznál 1872 óta csak a mostani országgyűlésben nem volt tagja. Itt egyébiránt nem jutott számára szerep. Maga is tartózkodó volt, mások részéről is tartózkodást tapasztalt. A harminczes évek vége felé a magyar kir. kancelláriánál kezdett hivataloskodni. A függetlenség harca idején Windischgrätz Hevesmegye királyi biztosává, később tábori biztosá, majd az északi megyék főbiztosává nevezte ki. Jelen volt ő is a 49-ik év tavaszán tartott pozsonyi kongresszumban, mely a bécsi udvarnak az oroszok konvencziójára tett lépéseit időközbe a később az orosz sereg bejöttével ennek felvidéki csapatjánál eszásári biztos minőségében szolgált. Ezután egy ideig gazdaságának élt, melyet nagy szakértelemmel és szorgalommal kezelte. Majd a kassai kerületnek volt főispánja, aztán a csehországi helyhatóságnak nyert alkalmazást, a hol az alelnökséget vitte. 1859-ben a cs. kir. belügyminiszteriumnál volt osztályvezető. 1860. augusztusában Morvaország, novemberében Csehország helytartóvá nevezte ki. Az októberi diploma pártjához tartozott. Schmerling őt szennelte ki arra, hogy a februári pátemnt Magyarországon keresztülvinni segítse, s azért a 61-iki első felirat felkérését, midőn báró Vay Miklós a kancellárságról lemondott, a kancellárságot ő fogadta el és az 1861 július 21-én kelt leiratot, mely a magyar alkotmányt a februári páens keretébe akarta beszorítani, ő írta alá. Az országgyűlés feloszlattatván, szintén az ő kancellársága alatt, mint Schmerlingnek mindenben engedelmis eszköze, a 61-ben kezdődő provizorium alatt vezette az ország politikai kormányzatát. Az 1865-ben megkezdődött újabb alkotmányos korszakban a politikától visszavonult és csak az 1872-iki országgyűlésre választotta meg Losonics képviselőnek. De a politikai életben többé nem nyílt tér előtte.

be, népszínművet nem is írtak a nélkül, hogy Tihanyi józsi humorát számba ne vették volna. A népszínművekben legutóbb előadták népszínműben, a 'Vadgalamb'-ban, mint Dicső Adalbert utbiztos, e színműnek egész derült hatása az ő erejére volt építő. Váratlan és kora elhátára mely benyomást tett mindenütt. A népszínház tagjai a felejthetetlen pályatárs haramvainak dísz eltakarításáról magok gondoskodtak. Ravatalát, koporsóját a koszorúk özene borította. Az egyik legszebbet Blahányi küldte. Tihanyi (családi névén László) 1849-ben a biharmegyei Nagy-Bajomiban született. Atyja kiskereskedő volt. Még nem volt 16 éves, mikor Kocsisovszky társulatához szegődött, mely akkor Debreczenben tartott előadásokat. Latárák színtársulatával jött föl a budai színházba, s kézzel azután, a népszínház társulatának szervezésekor, e színházhoz szerződötték, melynek oly erős támaszává lett.

A temetés e hó 2-ikán délután nagy részvét közt történt meg. A színház előtt a népszínház kardala énekelte, s aztán Lukácsy Sándor rendező mély megindultsággal mondta el a meleg búcsuztatót. Ifj. Rác Pál zenekarnak búsa dalai mellett tolongva indult meg a menet a kerepes-utj temetőbe. A sírnál a népszínház személyzete nevében Vidor Pál mondta a végső 'istenhözszódat'. A szegény özvegyet eszméletlenül vitték el a sírtól. — A városi tanács Tihanyi hátrahagyott családja segélyezésére száz forintot szavazott meg.

Elhunytak még a következő napok alatt: Bogdán VINCEZ, országgyűlési volt képviselő, ki már 1848-ban a bánát-kömlői, majd 1861-ben a cskávoai s azontul több más torontálmezei kerületet képviselt, gr. Nákó Kálmán uradalmi miniszter, a felső-torontálmezei kerület tagja, jogtanácsosa, a Bánság és Vajvodina volt kataszteri inspektor, 66 éves korában Nagy-Szent-Miklós-on. — FRANCIS LÉNÁRT, Komárommegye volt alispánja, 76 éves korában, Pozsonyban. — HERCZEG LICHTENSTEIN ALAJOS, dragonos-vezetés, a királyi volt adjutánsa, ki Közégszeg nagy népszerűséggel bírt, 45 éves korában. — VAGHELY LÁSZLÓ, földbíró, Veszprémmegye alispánjának köztisztviselője élt édes atyja, maga is alispán 1872-ig, 76 éves korában, Veszprémben. — FALLER ANTAL, prépost-plébános 67 éves korában, Rápon. — HAJNAL ISTVÁN, a hg. Koburg-féle uradalom nyug. tisztartója, 85 éves korában, Gyulán. — SZÜCS LAJOS, kir. törvényszéki bíró, a bihari ref. egyházkerület tanácsbírája, Nagyváradon; ugyannál VIZSOLYI FERENCZ, a szabadságharcban honvéd-alezredes, 75 éves korában; HANCsARIK GYULA, postatiszt és honvédhadnagy, 30 éves korában; MEZEY DEZSŐ, fiatal kereskedő, ki két héttel előbb öngyilkossági szándékból megöltte magát; és id. KACZIAN JÁNOS, közbecsületben élt polgár, 70 éves korában. — KONRADSHEIM VILMOS báró, az 1841-43-iki erdélyi országgyűlés tagja, nyug. miniszteri tanácsos, 81 éves korában, Nagy-Szeben. — WÜRSCHEIT FRIGYES, városbíró, a takarékpénztár igazgatójának fia, Szereden. — Dr. PÜSTINGER KÁROLY, nyug. hadseregbeli tőzservező, 47 éves korában, Kassán. — KUCSÉRY FERENCZ, nyug. királyi erdész, 76 éves korában, Mácsán.

UPVARDY GYULÁNÉ szül. Dulka Sarolta, ismert festőművész neje, ki néhány év előtt a nemzeti színház rokonszenves tagja volt, 35 éves korában, Budapest; ugyanitt dr. BACHER VILMOS szül. Winter Emma, a rabbi képző-intézet tanárának neje, s temetésén a 23-ik ezred tisztikara is megjelent, mert az elhunyt bátyja ez ezredben szolgált. — LEHOZKY GEORGYNÉ honvéd őrnagy neje, Ungvárt. — Dr. WEGERER JÁNOSNÉ szül. Knöbl Terézka, Szombat-hely egyik tekintélyes orvosának neje, 76 éves korában. — PERLAKY GÉZÁNÉ szül. Tarczay Laura, 44 éves korában, Pápán. — LAZAR PÁRKANYI szül. Viola Lujza, Dóván. — ÖZV. KOVÁCSICS JAKABNÉ szül. Scheibl Borbála, 79 éves korában, Pécsétt. — Ifj. PÉTERICS JÁNOSNÉ szül. Hegedűs Julia, 21 éves korában, Mezőberényben. — LENHART EDÉNÉ született Strommer Klára, 41 éves korában, Aradon. — ÖSBERG MARIKA, dr. Csengeri János tanárképeződei gyakorló gimnáziumi tanár leánya, Budapest.

HERCZEG SCHWARZENBERG FRIGYES JÁNOS, prágai bírnok-érsek, az osztrák főpapság nagy befolyású tagja, elhunyt Bécsben 76 éves korában. 1835-ben salzburger érsek lett s ezzel megkapta Németország primásának címét; 1842-ben bírnok, 1849-ben prágai érsek. Születése, állása, személyes tulajdonai nagy tekintélyt szereztek számára. A római szinaton ő is a pápai csalhatatlanság ellen beszélt. Temetésén a király és a főherczegek is megjelentek. Holttetését Prágába vitték.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Zeng a harang. Templomissa hangulat, de nagyon sok vétség van benne az énekelhetőség ellen, a mi pedig az ilyen költeménynél fő dolog volna. Pl. e sort:

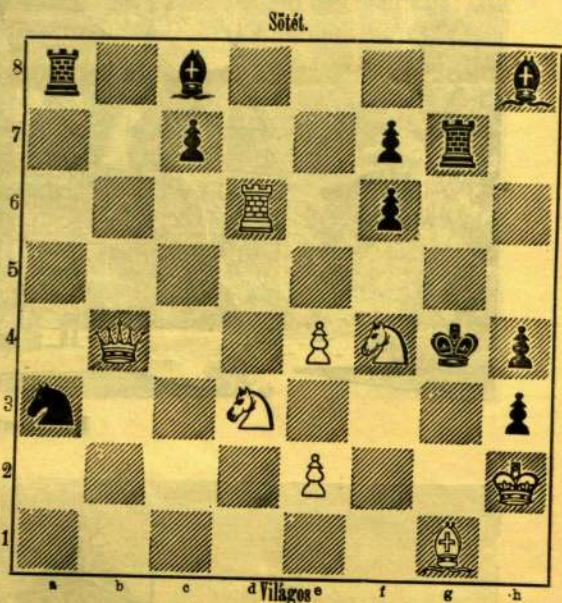
Oly jó megnyugodni itt náki
Oly jó it megnyugodni náki;
ezt pedig: Száll szívünkbe név, égi béke,
Szávünkbe száll név s égi béke;
Kicsiség, de a rhytmus kívánja. A másik (Dal egy leányról) gyöngébb.
Álmához. Elég csinos, de közlére még most

nem alkalmas; több tartalom s tömöttebb kidolgozá kellene, hogy a mértéket egészen megéltse.

Nem közzölhetők. Kikelet jó — Elméletem I—III. — Szép volt az est. Lakzin. Az új népszínművek. Alomkép.

SAKKJÁTÉK.

1324. számú feladvány. Berger J.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1319. sz. feladvány megfejtése

Berger J.-től.
Megfejtés.
Világos. Sötét.
1. Kg2-g3 --- Bd4-e4 (a)
2. Vb3-d3 --- Be4-d4
3. Hc4-e3 --- Bd4-d3 v. t. sz.
4. Hc7-e6 --- a6 matt.

Világos. Sötét.
1. --- --- Bd4-c4: (b)
2. Kg3-h2 --- g4-g3 †
3. Kh2-g2 --- t. sz.
4. V v. H. matt.
b.
1. --- --- Bd4-d2:
2. Hc4-f2 --- Kc5-d4
3. Kg3-f3 --- t. sz.
4. V v. H. matt.

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. Andorfi S., Kovács J. Senki Ede. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Macsolán: Varga J. — Tarnócon: Németh Péter. — A pesti sakk-kör.

Tartalom.

Szóveg: Képek a szent földről. — Húsvét reggelén. (Költemény.) Szabolcs Mihálytól. — Utazás ismeretlen állomás felé. 1849. Ápril 23-tól május 5-ig. 12. Ki az országból. 13. Megváltozott hangulat. 14. Szerdahelyi Ede és Szilágyi István. — A királyi várpalota Budán. Bobula Jánosról. — Homokból font kötelek Angol regény. Irta Francillon R. E. — Egy-veleg. — Bismarck. — A húsvét és húsvéti szokások. — Kreszczimira érkezése. — Körültekintés a kiállítás területén. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár.
Képek: A szent földről. 1. Jeruzsálem az olajfák hegéről. 2. A Mozes források. 3. A Kydon völgye. — Kreszczimira érkezése; jelenet Erkel Ferencz 'István király' c. eredeti dalméi II. felvonásából. Dörre Tivadár rajza. — A budai királyi várpalota átalakításának terve, Ybl Miklóstól. — Bismarck herceg. — Az országos kiállítás épületei (6 kép.)

HETI NAPTÁR. Április hó.

Nap	Katolikus és protestans	Öreg-Örök	Izraelita
5 V D Húsvétvas.	D Húsvétvas.	24 F Húsvétvas	20
6 K Húsvéthétfő	Húsvéthétfő	25 Hvb. Gy. e. B	21 Hvb. 7.n
7 K Epifán p. vt.	Hegyezp	26 Huskodd	22 Husk. vé.
8 G Dienes p. vt.	Ápálin	27 Matróna 23	23 Mózás
9 C Dömötör vt.	De eter	28 Mártván	24
10 P Ezekiel pr.	Dániel	29 Iábnk p.	25 Nabuk
11 S Leo p. egyh. a.	Ezek, Gyula	30 Klímák. Ján.	26 Sab. I. p.

Mezőváltásai: ● Ujhold 15-én 7 óra 7 pk. reggel.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)
Shines selyem Surah, Satin merveilleux, atlaszok damaszok, selyemrips és tafotak, 1 frt 30 kr. méterje, egész 7 frt 20 kr.-ig, szállítatnak egyes öltönyekre úgy, mint egész végben bementesen a házba Henneberg G. (királyi udv. szállított) selyemgyári raktára által, Zürichben. Mintákat postafordultával. Egy levél díja a Svájcba 10 kr.

NÉPGYÓGYSZER!
(természetes gyógymód).

1881-ik évtől kezdve örvend ezen kitünő szer, nagy újaj-reklamok nélkül (mint ez minden más elismerés, hogy annak elterjedését szerencsétl.) a beteg község részéről a legelkelőbb tudakozásnak, mitán azt az egyik szerencsésen felkínált egy másik szenvedővel közölte, s így lett a szer szájról-szájra a széles világ elterjedése, mindentit gyógyítógél és hasznos hatva. Mintán ezen népgyógyászati mindazon tapasztalatok, melyek az emberi test felépítéséhez és fenntartásához feltétlenül szükségesek, összerakított kivonatban tartalmazza és igen érdekes és kis mennyiségben kell a gyomorba juttatni, hogy a beteg test fenntartásáért, erőből való jutását, eszközölk, úgy az kitünő hatásának mutatkozik mindazon betegségeknél, melyek általános elgyengülést és lesoványodást okoznak, de különösen mindazon gyomorbetegségeknél, melyek a közönséges étel meg nem emésztetése, továbbá minden tüdő-, mell- és lezseri szervhájd, nagyon húzamos köhögés, asthma, vérszegénység (aspókór), lab-dadozókna létező-delt súlyos betegség után, gyenge gyermekeknél, megszavart idegrendszerrel és különösen mindentit, hol a testnek lassuerü és erőteljes táplálása szükségesnek mutatkozik. Ezen szer jöött és mindenki szívesen bevesszi. — Egy eredeti doboz használati utasítással együtt 4 frt, egy próbadohoz 2 frt (Románia részére 10 frc., illetve 5 frc.). — Székföldes készítésű vagy után-vét mellett az oroszán gyógyászati tulajdonosa

Stenner Frigyes által Brassóban (Erdély).

Raktárak a következő gyógyszerészeknél: Török József Budapest, Király-utca 12, Neustein Fülöp Bécs, I. Flankengasse 6, Beck Mihály és társa, Bukarestben és Fotelenz R. Jassyban.
Kéla és elismerő irat.
Tekintetes Stenner Frigyes, gyógyszerész urnak Brassóban. Oberwiesenthal (Gablonsz Csehországban) 1881. decz. 3. Miután az Ön népgyógyászere feleségem tüdőbajában (tuberculosis) kitünő szolgálatot tett, kérek hozzáim ismételve két egész dobozsal juttatni. Kiváló tisztelettel Possett J. K.

Gazdálkodók részére.

Mindenem gazdasági gépek és szerek, nevezetesen Vidats-ekék egyes-kettős és hármas, rosták, vetőgépek, boronák, hengerek, morszók, járgány-ésőplőgépek stb. jelentékenyen lezállított áron kaphatók a

VIDATS-féle gépgyárban IX., nyul-utca 11. sz.

Kívánatra képes árjegyzékek megküldetnek.

Benedek Gábor és testvére
ékszerészek
Budapest, hatvani utca 17. sz. a.
Alapított 1867. évben.

Saját használatunkra vásárolunk: Brillánsokat, gyémántokat, gyöngyöket, aznes drágaköveket nemkülömben ócska aranyat és ezüstöt a legmagasabb áron.

ÁRJEYZÉK
Aranyeműek hivatalos próbával ellátva. Valódi svájcei órák 2 évi jótállás mellett.

Függők, lencsék	gyermek számúja	frt	1,20 és feljebb
gömbölyűek	frt	3, 4, 6, 8, 10, 15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 250, 300, 400, 500, 600, 800, 1000, 1500, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 8000, 10000, 15000, 20000, 30000, 40000, 50000, 60000, 80000, 100000	
gyémánttal	frt	15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150,	

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. kir. egyet. könyvtárnál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

BARTÓK LAJOS KÁRPÁTI EMLÉKEK

KÖLTEMÉNYEK

SPÁNYI BÉLA 17 EREDETI RAJZAIVAL.

Ára füzve 2 frt, diszkötésben 3 frt o. é.

SZÖRVEZTŐ SZER.

Böttger tanár depilatoriuma por alakjában.

Brüning G. C., Frankfurt M/m.

Elismert legjobb szörvesztő szer, mérgeztelen, és egészen ártalmatlan; a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, és ép ezért különösen ajánlható. Hatása azonnal tökéletes és fájdalom nélküli. Egyetlen szer, mely orvosilag ajánlatik. Eredeti üvege 1 forint 75 kr., a hozzávaló ecset 12 kr. — Lehető Budapesten Török József úr gyógyszerárában, király-utca 12. sz. alatt.

FONTOS

1194

!!TAVOL-, ROVID- ÉS GYÖNGE-LATASUAKRA!

A legjobb szemüveget nyújtja jóállás mellett

SOLOMONSON N. H. látszerész, váci utca 19.

Leggadagabb választék párisi színházi látcsökö- és tábori távcsövekből, 5—20 frtig.

Nagy választék amerikai emberei műszerekből.

ARCZBÓR

A szépség egyik fő feltétele a szép arczobor. Még a kevésbé szép alkotás az is elbűvölő, ha annak bőre kifogástalan. A legszembélyesebb szépség pedig csak akkor lesz kellően méltányos, ha a bőr és annak színe nem különbözik a tisztaságot, fényt és fiatal tömörséget. Számtalan hölgy elveszt minden igényt a szépségre, ha arczobor kifogásolható. Hogy tehát az szép és életfeszítő maradjon a kező agykorig, használjuk a számos tekintély, s ezek között Fiedrich tászer Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Raudnitz, stb. által ajánlt, 4 év óta százezerektől sikerrel használt **Lengyel-féle nyírbalzsamot**. Ezen kedvelt szőpítő szer a káros kendőket, szennvedéyek vagy egyéb okoknál fogva tönkre tett arczobort, sőt a himlő által szétronsolt bőrszövetet is teljesen helyreállítja. A fonyadt szőrszálakat újra felölteti és simává teszi, s annak kesves színeket kiküszöböli. Leginkább a korosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő. Hogy **Dr. Lengyel nyírbalzsamán** kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr fenntartása és szépsége, mindazok elismerik, akik kísérletet tettek vele. — Egy korsóval 1 frt 50 kr. — **Főletét Magyarországra** számára: Török József gyógyszerárában Budapest, király-utca 12. sz. a. **Postaszóban:** Piszatory Bódognál. **Mihálykapu.** — **Temesvározt:** Tarcazy Istvánnál. **Magyarában:** Mittelbach Zeigm. gyógyszerár. 844

A MOHAI AGNES FORRÁS

hazánk egyik legszépsávdusabb SAVANYUVIZE

kítűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorinak az idegrendszer bántalmán alapuló bajaiban. Altalában a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Az 1884. évi elszállítás 1,500,000 palack.

Fris töltésben mindenkor kapható

Édeskuty I.

Ugyisint minden gyógyszerárában, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

A vidéki szálloda- s fürdő-vendéglős urak különös figyelmébe ajánlom hirdetémyemet.

GÉCZY FERENCZ

első budapesti 2039

elő- és tisztított baromfi-, tojás- és vadász-áru csarnoka

Budapest, IV., Duna-utca 10. sz.

az „arany füzéthez”

ajánl az evadra idei szép tisztított fiatal libát, idei fiatal csirkét és fiatal poulardot, vadsertés, vadkacsák és egyéb salson-vadak. — Főraktár Magyarország részére valódi sűrűi és francia hízalt baromfiból, u. m.: poulard és kappanok, conserevek, Ludzslr, naponta friss ludmáj, üzletimben kapható legutányosabb ár mellett. Tojás (friss) átréztet jótállás mellett. Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek.

LATZKOVITS A.

Budapest, Váci utca 22. sz.

FÉRFI-INGEK

specialis készítője

ajánlja különlegességeit

URI DIVATÁRUK

és FEHÉRNEMÜEKBE

feltűnő olcsó árakon.

Hölgyeink figyelmébe! A negyed beálltával hölgyközönségünk figyelmébe ajánljuk megrendelés végett a

HÁZIASSZONY

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orsz. egyetene hivatalos közlönyét, mely már IV. évfolyamban van s nagy elterjedésnek örvend. Megjelenik minden vasárnap, **Manka** című ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetése legzélszerűbben postautalvánnyal a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalába, Budapest, váci körút 20. sz. a. intézendők. E lapból levelező lapon való megkeresésre a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld mutatvány-számokat.

Egy beteg- és gyermek-szobából

hiányoz- zók a **BITTNER-féle Conifera-Sprit.**

Kapható a gyógyszerárakban, azonban világoosan Bittner féle Conifera-Sprit és Bittner-féle szabdék. porlasztó kérendő.

BITTNER-féle fenyőtű-fürdőkvonát

természetes, erősítő, fenyőtű-fürdő rögtön készítésére. Különösen ajánlható mell- és tüdő-betegeknek, valamint köszvényesek és ideg-betegeknek. Egy üveggel 40 kr. 12 üveg 4 frt o. é. NB. Egy nagy kádra elégséges egy üveggel, egy üls-kádra fél üveggel. 2014. Fő letét: Bittner Gyula gyógyszeráránál Meiseneában, Alsó-Ausztriá; BUDAPESTEN: Török József gyógyszeráránál, király-utca 12.

Narancsok

vagy citromok, új termés, éret, világított messinai, 30—45 drb nagyság szerint szép, 5 kilos kosárban, óvatosan csomagolva, postával bérmentve Osztr. Magyarországra elvámolva küldetét utánvétel mellett frt 1.90

R. MAITI, Triest.

Három kosár vételénél egy czimallatt, és az összeg bérmentes előleges beklüldése mellett kosarankint 14 kr-ral olcsóbb. 892

A „FRANKLIN-TARSULAT” kiadásában Budapesten me jelent s minden könyvtárnál kapható — az osztrák tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyvtárnál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV

A belterjes (Intensiv) kertgazdászati foglalatja

Utmutató kalaz a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, mágnesítés, honosítás és virágos kert használl mivélésére.

A kertetészet mind rendű ügybarátainak, legkivált pedig kis földbirtokosok használlatára. írta

Farkas Mihály. (Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.)

Ára füzve 2 frt o. é.

Legjobb ajánlatra érdemes a híres

dr. Forti-féle sebtapasz.

Ezen, gyógyhatása folytán a legszélesebb körben jelesen ismert és sokszorosan kipróbált sebtapasz oszlató, érlelő hatása következtében, egyesülve fájdalomcsillapító tulajdonságával, meglepően gyors és gyökeres gyógyítást eredményez minden nemű bármiként keletkezett sebeknek, daganatok, sérülések (zúzódásoknak), gnyladások és keményedéseknek. Nem kevésbé gyógyulást szerez a legkülönmű egyéb, a használlati utasításban kimerítően felsorolt betegségekben. Kiváltképen pedig nem eléggé ajánlható a női mellnek a gyermek-elválasztás alkalmával előforduló gyulladásnál vagy megkeményedésnél. — Egy csomag ára használlati utasítással: kisebb 50 kr., nagyobb 1 frt, postán küldve szállítólevél- és csomagolásért 10 kr-ral több. Csak 1 frtos csomagok szállítatnak. Valódi minőségben kapható Budapesten: Török József úr gyógyszerárában, VI. ker., király-utca 12. szám alatt, valamint a legtöbb más fővárosi gyógyszerárában is: ugyisint Magyarországra valamennyi nagyobb gyógyszerárában; Bécsben: bold. dr. Girtler József gyógyszerárában, Freising 7; Scharrer Konrad gyógyszerárában „az arany keresztben”, VII., Mariahilferstrasse 72; továbbá Frits G. és R., Bräunerstrasse 5. Prágában: Fürst J. gyógyszerárában, Schillinggasse, Grázban: Nedwed A. gyógyszerárában, Murplatz, Triestben: Prasmarer Antonio gyógyszerárában, elzöltöt Rocca P., „a két szerezéshez”, fő-tér. Jászvásáron: Engel J. gyógyszerárában. — Megrendelések az összeg beklüldése vagy utánvétel mellett pontosan teljesítetnek. — A készítő czime: Budapest, I. vár, Nándor-utca 3. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

15-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, ÁPRILIS 12. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt (félévre 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt (félévre 3 * Külföldi előfizetőkhez a postallag meghatározott viteldji is csatolandó.

BERECZKI MÁTÉ ÉS GYÜMÖLCSÉSZETÜNK.

Pár év előtt volt alkalmam találkozni egy idevetődött jóra való yankevel. Bámulnom kellett azt a lelkesedést, melylyel hazája viszonyairól s kiválóbb embereiről beszélt. De nem kevés volt meglepetve, midőn azt hallám tőle, hogy Észak-Amerika nagy férfiai között, kik hazájukat halálra kötelezték, ő mindjárt Washington után teszi — Wilder tábornagyot.

— Wilder tábornagy! No ez bizonyosan valami nagy hadvezér lehet, a ki döntő csatákat nyert s óriási területeket hódított meg a civilizációnak. Hogy van az, hogy mi arról sem a történelmi munkákból, sem a politikai lapokból semmit sem tudunk? Én legalább most hallom ezt a nevet legelőször, pedig mondhatom, hogy ugyancsak szorgalmas újságolvasó vagyok vagy huszonöt év óta.

— Igaza van, uram, — válaszolt az én amerikaiam, — Wilder tábornagy csakugyan olyan hadvezér, a ki döntő csatákat nyer s óriási területeket hódít meg a civilizációnak. De azon nem csodálkozom, hogy ön ezekről nem olvasott. Az önök történelmi könyvei és politikai hírlapjai csak az olyan győzelmeket és hódításokat érdemesítik becses figyelmükre, melyek tönredék verálodozatba kerülnek s melyeket sok ezer meg ezer ember élete árán kell megvásárolni. Wilder tábornagy katona ugyan, de az ő diadalainak az a „nagy hibája” van, — már önök szerint, — hogy egy lövet porba, egy csepp embervérbe sem kerültek. Röviden, Wilder tábornagy Észak-Amerika összes gazdasági egyesületeinek a fölnöke, kinek előülése alatt 52 elnök, az Unio minden államából egy-egy, tanácskozik, s a kinek vezetése alatt Észak-Amerika már megverte az egész ó-világot a gabnatermelés terén, s a ki most abban fáradozik, hogy a gyümölcsstermelés terén is megverje. Nálunk már senki sem kételkedik, hogy ez a második nagy diadal is bekövetkezik, s hogy a gyümölcsstermelés, melynek értéke már ma is kiteszi a gabnatermelés értékének felét, — rövid időn annyi jövedelmet hozand, mely meg fogja közelíteni azt, a mit a gabnatermelésből beveszünk. Pedig az szép kis summa ám!

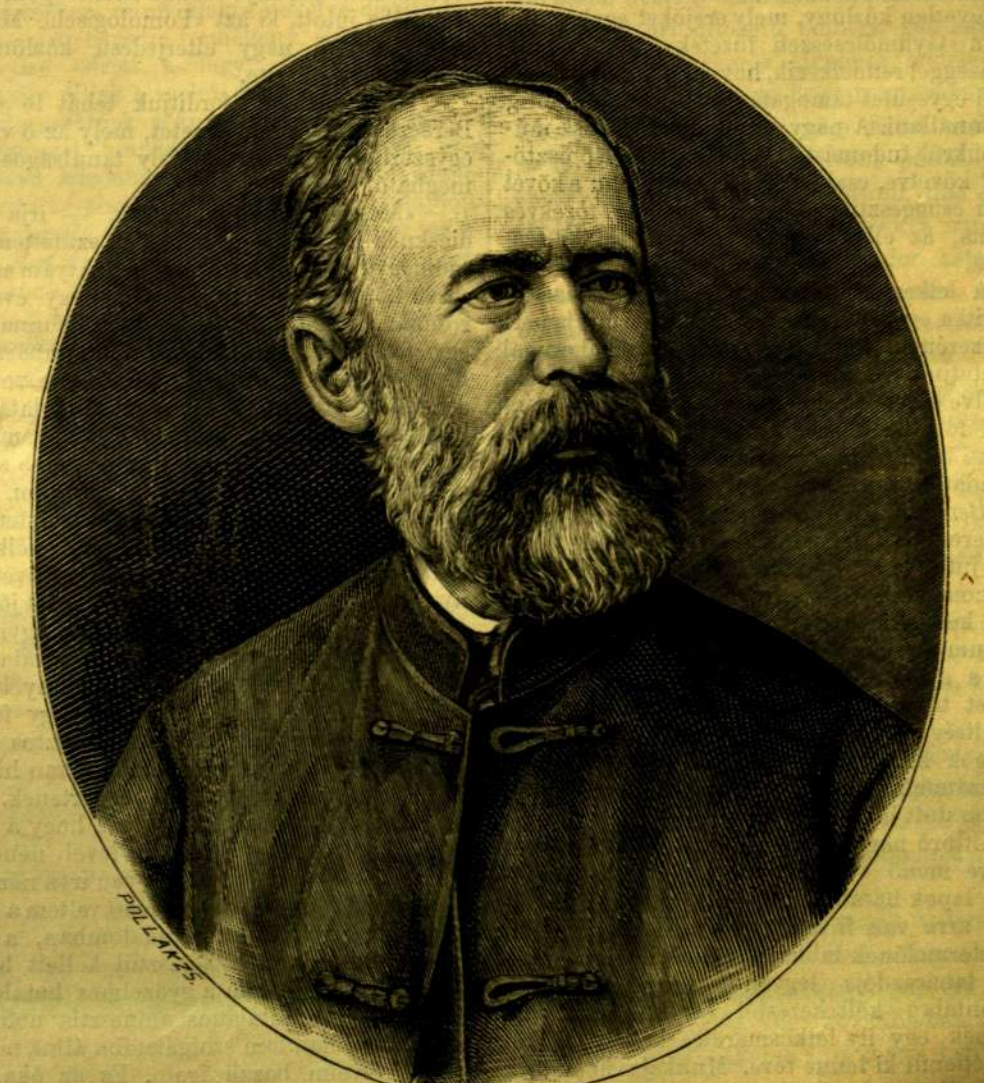
... Sokszor jutott eszembe ez a beszélgetés azóta. Hiszen a mi kis hazánkat maga a jó Isten

is gyümölcsös kertek rendezte be, körülvette olyan kerítéssel, melyen megtörik az észak-fagyasztó szele, helyezett bele domboldalokat, védett völgyeket, melyeknek áldott földjében a madár által véletlenül elejtett mag is terebélyes fává növekszik, ellátta csergő patakokkal, méltóságos nyugalomban alá hőmpölygő folyóvizekkel, melyek föloldva szállítják a tápláló anyagot a fák gyökeréhez, és adott oly éghajlatot, mely alatt oly széppé, izletessé fejlődik a mérsékelt égöv valamennyi gyümölcsfaja, mint sehoh egyebütt széles e világon.

Hogy lehet hát mégis, hogy mi a természet ujmutatását számba se véve, még most is, mikor gabnatermelésünket, melyre mezőgazdaságunk

csaknem kizárólag fektette van, többé semmi módon el nem hárítható módon katasztrófa-fenyegeti, midőn szőlőhegyeinket elpusztítással fenyegeti a fillokszera, — nem gondolkozunk komolyan a veszély enyhítésének, kárunk pótlásának módjai felől, melyek között a rendszeres gyümölcsstermelés és értékesítés oly kiválóan alkalmasnak kinálkozik, hanem hagyjuk ezt egységek magán passziójának, melynek a közérdek használt alig veszi, s mely mellett az e téren tett dicséretes kezdemény is rendesen abba marad annak halálával, a kinek a gyümölcsstermelés szennvedélye volt?

Hát oly gazdag ország ez a mienk, olyan bőségek jövedelmi forrásai, oly nagy a jólét

BERECZKI MÁTÉ.